Ա· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 216

ՈՒՐԲԱԹ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1884 (Ն. Տ.) 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

14 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար [illegible] ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ· Ղալաթիա, Նորատունկեան խան,
իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعلیەدە غلطەدە نورادونكیان خاندە {ارەولك}
غزتەسى ادارەسنە

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՔ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻ

Ճիշդ մէկ ամիսէն տեղի պիտի ունենայ Միացեալ Նահանգաց նոր Նախագահին ընտրութեան վերջին գործողութիւնը։ Քանի մը ամիսներէ հետէ բոլոր երկիրը կը գտնուէր արդէն «ընտրական յուզման» մէջ։ Այս յուզում պիտի հասնի յիւր գագաթնակէտ հոկտ. 23ին (Նոյմ. 4), յորժամ պիտի հռչակուին երկու մեծ կուսակցութեանց միոյն՝ Հանրապետականաց կամ «Ռամկավարականաց՝(*)» յաղթանակն և անուանք Նոր Նախագահին և Դեր-Նախագահին։ Սոքա պաշտօն պիտի վարեն 4 տարի, սկսեալ 1885 փետր. 20 (մարտ 4)էն։ Ընտրողական ժողովը տեղի կ'ունենայ Միացեալ Նահանգաց մայրաքաղաքին մէջ, ի Ուաշինկդոն։

Միացեալ Նահանգաց ժողովուրդն ուղղակի չընտրեր իւր Նախագահ, այլ ձեռամբ Ընտրողական Ժողովոյ մը, ուր անդամներ կըղրկեն 38 Նահանգները(**)։ Դաշնակցային Սահմանադրութեան վարդապետութիւնը սա է թէ ժողովուրդն ըստ բաւականին իրազեկ չէ ուղղակի ընտրելու համար իւր Նախագահ. ուստի պէտք է ձեռնհաս ընտրողներու յանձնէ իւր այս իրաւունքը։ Բայց գործադրութեան մէջ այս վարդապետութեան հակառակը կը տեսնենք. զի բոլոր Նահանգաց մէջ առաջին գործողութիւնն է Նախագահական Ընդրելեաց (Քանտիտա) ընտրութիւնն։ Իսկ բուն ընտրողներն, որք յետոյ կը նշանակուին, պարտաւոր են քուէ տալ ա՛յն կուսակցութեան ընտրելոյն, որում իրենք կը պատկանին։ Հետեւապէս, Նախագահական ընտրութիւնն ուղղակի ժողովրդեան ձեռամբ կատարուած կրնայ համարուիլ։ Բայց որովհետեւ փոքր Նահանգներն ընտրողներ նշանակելու գործին մէջ համեմատաբար մեծ Նահանգներէն աւելի նպաստաւորուած են, պատահած է որ Ընտրողական Ժողովոյ մեծամասնութեամբ ընտրուած Նախագահներն ամերիկեան ժողովրդեան փոքրամասնութեան միայն քուէն ստացած էին։

Առաջիկայ հոկտ. 23ին կատարելի Նախագահական ընտրութեան պիտի մասնակցին 401 ընտրողք. ուստի, ընտրուելու համար, Քանտիտայք գո՛նէ 201 քուէ պէտք է ստանան։ 401 ընտրողաց թիւը ձեռք կը բերուի մէն մի Նահանգի տալով այնչափ ընտրողներ որչափ Ծերակոյտի անդամներ և Երեսփոխաններ ունի Դաշնակցային Խորհրդարանին մէջ։ Օրինակի համար, Բէնսիլվանիոյ Նահանգն ունի Ծերակոյտի 2 անդամ և 28 Երեսփոխաններ. հետեւապէս, Նախագահական Ընտրողական Ժողովոյն պարտի ղրկել 30 անդամ։ Տըլավարի Նահանգն ալ ունի Ծերակոյտի 2 անդամ և 1 Երեսփոխան. ուստի, 3 ընտրող պիտի ղրկէ Ուաշինկդոն, ազգային մայրաքաղաքը։ Փոքր Նահանգներն այսպէս կը շահին Նախագահական ընտրութեան մէջ։ Աւասիկ ընտրողաց բաժանումն ըստ Նահանգաց.

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ 18 Նահանգք.—Քոննէքդիքըդ, 6 ընտրող. Իլլինոյս, 22. Ինտիանա, 15. Իովա, 13. Քանսաս, 9. Մէյն, 6. Մասաչուզէդս, 14. Միչիկըն, 13. Մինէզոդա, 7. Նէպրասքա, 5. Նիու Հէմբշիր, 4. Նիու Ճէրսի, 9. Նիու Եորք, 36. Օհայօ, 23. Բէնսիլվանիա, 30. Ռոտ Այլանտ, 4. Վէրմոնդ, 4. Վիսքոնսին, 11։ Գումար, 231 ընտրողք։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ 16 Նահանգք.—Ալապամա, 10. Առքանսաս, 7. Տըլավառ, 3. Ֆլորիտա, 4. Ճիօրճիա, 12. Քէնդուքի, 13. Լուիզիանիա, 8. Մէրիլանտ, 8. Միսիսիբի, 9. Միսուրի, 16. Նորթ Քարոլինա, 11. Սաութ Քարոլինա, 9. Թէնէսի, 12. Թէքսաս, 13. Վիրճինիա, 12. Ուէսդ Վիրճինիա, 6։ Գումար, 153 ընտրողք։

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ Ովկէանու եզերքը գտնուող 4 Նահանգք. Քալիֆորնիա, 8. Քոլորատօ, 3. Նէվատա, 3. Օրէկոն, 3։ Գումար, 17 ընտրողք։

Համագումար, 38 Նահանգք, 401 ընտրողք։

Մէն մի Նահանգի կողմէ Ընտրողական Ժողովոյն ղրկուելի անդամք, կամ Նախագահական ընտրողք, կ'ընտրուին ուղղակի ժողովրդեան քուէով, այնպէս որ ամեն ոք գաղտնի քուէթուղթի մը վրայ կը գրէ այնչափ անուններ որչափ ընտրող պիտի ղրկուի իւր Նահանգէ։ Հետեւապէս, նոյն Նահանգի մէջ ո՛ր կուսակցութիւնն որ բացարձակ մեծամասնութիւն մ'ունի, Նահանգին համայն քուէները նոյն կուսակցութեան Քանտիտային կը տրուին։

Եթէ Ընտրողական Ժողովոյ մէջ քուէարկութեան արդիւնքը կասկածելի մնայ, կամ եթէ ո՛չ մէկ Քանտիտա բացարձակ մեծամասնութիւն ստանայ, վերջնական վճիռը կուտայ Դաշնակցային Խորհրդարանն։

Այդ Խորհրդարանի մէջ այժմ մեծամասնութիւն ունենալու առաւելութիւնն ունին Ռամկավարականք։ Այս կուսակցութիւն ուրիշ նկատմամբ ևս այս տարի շատ աւելի յաջող վիճակի մէջ է քան Հիւսիսայնոց և Հարաւայնոց պատերազմէն ի վեր որ և է տարի։(*)

Շատ մը Նահանգներու գոյնն և տալիք քուէն յայտնի են արդէն։ Ընտրելիք ծանօթ են մեր ընթերցողաց։ Պ. Պլէյն Հանրապետականաց և Պ. Քլիվլէնտ Ռամկավարականաց ընտրելին են։ Ուրիշ երկու փոքրիկ կուսակցութիւններ ալ, ներկայացուցիչք մասնաւոր տեղային շահերու, իրենց յատուկ ընտրելիներ ունին. բայց վերջնական պայքարը վերոյիշեալ երկու մեծ կուսակցութեանց ընտրելիներուն վրայ տեղի պիտի ունենայ։

Այն քանի մը Նահանգներու մէջ ուր երկու կուսակցութեանց մին վերջնական յաղթանակ չէ տարած դեռ միւսին վրայ, սոյն միջոցիս հրատարակութեանց և ժողովներու միջոցաւ երկուց կուսակցութեանց գործակալք մեծ եռանդեամբ կ'աշխատին՝ ժողովուրդն և ընտրողներն իրենց կողմ հակեցնելու համար։ Մեծ քանակութեամբ դրամ կը վատնուի այս ընտրական պայքարներու մէջ։ Երկու գլխաւոր ընտրելեաց անցեալն և ներկայն կը քննուին մանրամասնօրէն, և ըստ ամենայնի ամերիկեան ժողովուրդն 1884ի Նախագահական ընտրութեան մէջ կը ցուցնէ ոգեւորութիւն մը, որոյ նմանը տեսնուած էր միայն Լինքըլն Նախագահի ընտրութեան մէջ, որ նախաշաւիղն եղաւ եղբայրասպան պատերազմին։ Շատեր կը կարծեն թէ այս անգամ Ռամկավարականք պիտի յաջողին ընտրել տալ իրենց Քանտիտան, և այսպէս ռազաւական իշխանութիւնը, քառորդ դար Հանրապետականաց մենաշնորհը լինելէ յետոյ, պիտի անցնի նոցա հակառակորդաց։ Տեսնե՛նք թէ հոկտ. 23ի ընտրութեամբ պիտի ստուգուի՞ այդ կարծիք։ Հանրապետականաց վարչութեան և Պ. Պլէյնի անձնաւորութեան դէմ եղած ամբաստանութիւնները գրած ենք ուրիշ անգամ։ Կը մնայ տեսնել թէ, յաչս ամերիկեան ժողովրդեան, այնքան հիմնաւո՞ր են այս ամբաստանութիւնք, որպէս զի կառավարութեան ղեկը կուսակցութեան մը ձեռքէն առնլով հակառակ կուսակցութեան տալ արժէ։ Միացեալ Նահանգաց Նախագահ մը իշխանութիւն ունի անուանելու, և հետեւապէս պաշտօնանկ ընելու, 100,000ի չափ պաշտօնեաներ, քաղաքային և զինուորական, դատական և դեսպանական։ Ռամկավարականք բարձրաձայն կը հռչակեն թէ բոլոր այս պաշտօնէութիւն զեղծեալ և ապականեալ է, և արմատական փոփոխման կարօտ է, հանդերձ այն վարչային դրութեամբ որով կը վարի։ Հետեւապէս, Ռամկավարականաց յիշխանութիւն անցնիլը փոքր փոփոխութիւն մը չլլինէր Ամերիկայի համար։

(*) Այս բառ, թէեւ ընդհանրապէս կը գործածուի, և Բառագիրքերու մէջ ալ ընդունուած է, ճիշդ չէ։ Տէմօգրադները ռամկավար չեն։ Ռամկավարութիւնն ունի իմաստ մը, և աւելի կը պատշաճի Տէմակոժի բառին։ Տէմօգրասի բառին իմաստն աւելի լաւ կը բացատրուի ժողովրդականութիւն, ժողովրդավարութիւն, ժողովրդային կուսակցութիւն բառերով։ Այսօր Եւրոպիոյ լաւագոյն Ազատականք և Հանրապետականք պատիւ կը համարին կոչուիլ Տէմօգրադ, մինչդեռ վայրոյթով պիտի մերժէին ռամկավարական տիտղոսն։ Երբ Տէմօգրասին (ժողովրդական կուսակցութիւնն) ի ծայրայեղութիւն դիմէ, կը յորջորջուի Տէմակոժէ, ռամկութեան կուսակցութիւն։ Միացեալ Նահանգաց Տէմօքրադներն Հանրապետականաց (Ռէբըբլիքէններուն) չափ կը զգուշանան ռամկավարական ծայրայեղութիւններէ, և հիմա որ Հարաւայնոց և Հիւսիսայնոց խնդիրը չկայ, քաղաքական և ընկերային կարեւորագոյն սկզբանց մէջ բանով մը չեն տարբերիր Հանրապետականներէ։ Ինչ որ սակայն իբրեւ որոշ կուսակցութիւն իրարմէ կը բաժնէ Ռէբըբլիքէններն և Տէմօքրադներն՝ իշխանութիւն վարող կուսակցութեան մը հանդէպ ընդդիմադիր կուսակցութիւն մ'ունենալու պէտքն է, որպէս զի քննադատի պաշտօնը վարէ, և կառավարութեան դէմ հակակշիռ մը հաստատէ։ Հանրապետականք Միացեալ Նահանգաց Դաշնակցային կամ կեդրոնական կառավարութեան գլուխը կը գտնուին Հիւսիսայնոց և Հարաւայնոց քաղաքային պատերազմէն ի վեր։

(**) Միացեալ Նահանգաց վերաբերմամբ գործածուած այս Նահանգ բառն ալ, թէեւ ընդհանրապէս ընդունուած, սխալ է իւր սովորական իմաստով, և շատ մ'ընթերցողներու սխալ գաղափար կուտայ։ Միացեալ Նահանգներն իրօք Միացեալ Պետութիւններ են։ Նահանգ չեն, այսինքն զի վարչային կեդրոնի մը հետ կապուած չեն։ Պետութիւններ են, զի մէն մի Նահանգ ունի իրեն յատուկ օրէնքներ, վարչային, քաղաքային, և այլն։ Այս Նահանգաց օրէնքները շատ անգամ իրարու հակառակ են։ Ամէն Նահանգ ինքզինք կը կառավարէ, վեհապետութեան կատարեալ իրաւունքով, և Դաշնակցային կառավարութեան հետ կապակցեալ է միայն պատերազմի հրատարակման, խաղաղութեան կնքման, օտար երկիրներու հետ յարաբերութեանց ու դաշնագրոց և այլ այսպիսի ամերիկեան հասարակային բարձրագոյն խնդիրներու նկատմամբ միայն։ Իւրաքանչիւր Նահանգ իւր մէջ բաժանեալ է բազմաթիւ ճշմարիտ նահանգներու և գաւառներու, և շատ Նահանգներ Եւրոպիոյ փոքր Թագաւորութեանց չափ և աւելի բնակիչ ունին։ Մէն մի Նահանգ կը կառավարուի ուղղակի ժողովրդէն ընտրուած Կուսակալով մը, որ Նահանգին մէջ վարչութեան ճշմարիտ Պետն է, որոյ դէմ վերաքննութիւն չի կրնար պահանջուիլ ուրիշ բարձրագոյն կառավարութենէ մը, բայց եթէ դարձեալ նոյն Նահանգի յատուկ եղող Խորհրդարանէն։ Ամէն Նահանգ ունի Ծերակոյտի երկու անդամներ և իւր բնակչաց թուոյն համեմատ Երեսփոխաններ Դաշնակցային Խորհրդարանին մէջ, որ կը զբաղի վերեւ յիշուած հասարակային բարձրագոյն խնդրովք, և կը գումարի Ուաշինկդոնի մէջ։

(*) Հիւսիսային շատ Նահանգներ այսօր Ռամկավարականաց ձեռքն են, և քանի մը հարաւային Նահանգներ՝ Հանրապետականաց։

ՌՈՒՍԻԱ

Այս միջոցիս Ռուսիոյ ներքին աշխարհավարութիւնն ո՛րչափ անգոհացուցիչ ուղղութիւն մ'ունի և սահմանափակ միտքէ մը ներշնչուած կը թըւի, արտաքին աշխարհավարութիւնը նոյնչափ աւելի հեռատես և խաղաղասէր ոգւով մը կ'ուղղուի։ Եւրոպիոյ ամենէն յառետես լրագրապետներն ու քաղաքագէտներն իսկ չեն կրնար ըսել թէ Ռուսիա ճիշդ այս պահուս պատերազմ կը փնտռէ։ Ժամանակ մը մեծ երկիւղ կար Աւստրիոյ և Ռուսիոյ միջեւ պատերազմի ծագման։ Կ'ըսուէր թէ այդ երկու արեւելեան Կայսրութիւնք վճռական ճակատամարտ մը պիտի մղէին՝ որոշելու համար թէ Դանուբի և Պալքանաց երկիրներուն մէջ քաղաքական առաւելակշռութիւնն ո՛ւմ պարտի վերաբերիլ։ Հիմա բարեբախտաբար այդպիսի երկիւղ մը չկայ։ Յիրաւի Պալքանեան խնդիրը սահմանուած կը թուի որ մը [illegible] լինելու այդ երկու մեծ Տէրութեանց միջեւ։ Բայց որչափ կրնայ զօրել մարդկային հեռատեսութիւնը, կարելի չէ մօտաւոր թուական մը սահմանել այդպիսի գժտութեան մը ծագման։ Սկերնեւիծէի սիրալիր տեսակցութեան ամենէն շօշափելի արգասեաց մին ալ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջեւ բարեկամական կապերն ամրապնդել եղած է անշուշտ։ Իսկ Գերմանիոյ հետ Ռուսիոյ յարաբերութեանց բարւոքումն առաւել ևս ստուգուած իրողութիւն մ'է, թէեւ ժամանակ մը ռուսօ-գերմանական պատերազմ մը նոյնչափ վտանգաւոր կը գուշակուէր, որչափ աւստրո-ռուսական ընդհարում մը։ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ միջեւ գաղտնի դաշնակցութեան մը կնքումն, որոյ խօսքը ֆրանքօ-գերմանական պատերազմէն ի վեր յաճախ լսուած է, կըրնար եւրոպական խառնաշփոթութիւն մը յառաջ բերել՝ Ֆրանսացիները մըղելով վրէժ լուծելու Գերմաններէն, և Պիզմարք իշխանն և Մոլդքէ կոմսը պարտաւորելով դեռ չմեռած վճռական դաս մը տալու նաև Ռուսիոյ։ Բայց ֆրանքօ-ռուսական դաշնակցութիւն մը այսօր առաւել անհաւանական է քան յառաջագոյն։ Պալքանեան իշխանութեանց հետ Ռուսիոյ յարաբերութիւնք բարեբախտաբար արտասովոր երեւոյթ մը չեն ներկայացըներ։ Բաւական ժամանակէ ի վեր է որ չենք լսեր Պուլկարիոյ, Սեւ Լերան և Արեւելեան Ռումէլիի մէջ ռուս գործակալաց գաղտնի մեքենայութեանց վերաբերեալ խօսքեր, որք՝ երբ յաճախեն՝ լաւ նշան մը չեն ամենեւին։ Իսկ ուղղակի Թուրքիոյ հետ, գոհացուցիչ է տեսնել թէ Ցարին կառավարութիւնը կ'ամրապնդէ իւր բարեկամական յարաբերութիւնները։

Ռուսիոյ արտաքին աշխարհավարութիւնն այս միջոցիս արդարեւ անգործ չէ. բայց գործունէութեան դաշտն Եւրոպայէն Ասիա փոխադրած կ'երեւի։ Կեդրոնական Ասիա այսօր գրեթէ ամբողջովին Ռուսիոյ ստացուածքն է։ Այն անհուն տարածութեամբ երկիր, այնքան ճոխ պատմական յիշատակներով, պարզապէս ռուսական գաւառ մ'է այսօր։ Ի՞նչպէս պէտք է վերակազմել այս ընդարձակագոյն երկիր, ի՞նչպէս արդիւնաւորել զայն, — այս է մեծ խնդիրն որ սոյն պահուս կը զբաղեցնէ ռուս աշխարհավարներն։ Այս մտահոգութիւնս ոչ միայն տնտեսական, այլ և քաղաքական և զինուորական տեսութեամբք ունի իւր կարեւորութիւն։ Ռուսք մեծ փութով կ'աշխատին ծովու և ցամաքի ճամբաներ և փոխադրութեան արագ միջոցներ յօրինել և յարդարել ի Կեդրոնական Ասիա, ուր մինչ մի կողմէ Կասպից ծովու վրայ մեծ շոգենաւեր կը սկսին բանիլ, ի հարկին մեծ թուով զօրք փոխադրելու պատրաստ, միւս կողմէ կայսերական խճուղիներով կը ծածկուի երկիրը մինչեւ

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(44)(

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԳՈԲԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԸ ԾԱԾԿԷ

Ը.

Ասկէ զատ, քիչ մը խորհելով, բացարձակապէս անընդունելի կը գտնեմ ձեր տուած բացատրութիւնն։ Անգլիացին դիակնարանէն դուրս ելած վայրկենին բռնուած է, և այդ գողութիւնն ապակափեղկին առջեւ ըրած էր։ Անշուշտ ժամանակ չէր կրնար ունենալ թղթապանակին պարունակութիւնը զննելու, զոր շտապով իւր տափատին ծածուկ գրպաններէն միոյն մէջ պահած էր։

—Ինձմէ չէք սպասեր, կարծեմ, բացատրել թէ այդ գողն ինչպէս դըրած է այդ լուսանկարն իմ թղթապանակիս մէջ, պատասխանեց չորութեամբ Պ. Տը Ժանթիյեի։ Ես չեմ ուսումնասիրած այդ մարդոց գործողութիւնները։

Վայրկեան մը լռութիւն տիրեց։

Ապահովութեան պետն աչերը կէս կը փակէր՝ միտքը իւր վրայ ամփոփել ուզող մարդու մը պէս, և մատները մտազբաղութեամբ կը խաղային լուսանկար-այցետոմսին հետ, զոր իւր գրասեղանին վրայի թուղթերուն ծանրոցին տակէն առած էր։

Ցանկարծ գլուխը վեր առաւ, և երիտասարդին երեսը նայելով ըսաւ.

—Անգլիերէն գիտէ՞ք։

—Այո՛, պարոն, պատասխանեց Պ. Տը Ժանթիյեի քիչ մը վարանելով, գիտեմ։ Ինչո՞ւ կը հարցնէք։

—Վասն զի կ'ուզեմ աղաչել ձեզ որ հաճիք մեկնել ինձ այս տոմսին ետեւը գրուած երեք բառերուն նշանակութիւնն, ըսաւ ապահովութեան պետն։

Աւասիկ, կարդացէք. Թօքէն ըֆ լօվ։

Զայս ըսելով լուսանկարը ցոյց տըւաւ երիտասարդին, որ ակներեւ կը տժգունէր։

—Օ՛ն, պարո՛ն, թարգմանութիւնը շատ դժուարին պէտք չէ լինի, յարեց՝ առանց լուսանկարը ձեռքէն թող տալու. ես որ անգլիերէն ուսած չեմ, կը թուի ինձ թէ կը գուշակեմ իմաստը։

Թօքէն ըֆ լօվ... պարտի նշանակել...

—Մէ [illegible]... կակազեց Թէբէզի նշանածն։

—Ես ալ այդպէս կը կարծէի. և այս քաղցրիկ պատուէրն ստորագրուած է փոքրիկ սիրուն անունով մը... Մաբէ... որ սպանեալ կնոջ անունն է, և ինքն ալ անգլիացի է, գիտենք։

—Գրպանահատն ալ անգլիացի է։

—Այո՛, ճշմարիտ է։ Արդէն եզրակացնել կ'ուզէք թէ այդ կնոջ տարփածո՞ւն էր։

—Ձեմ եզրակացներ, իրողութիւնը կը ցուցնեմ։

—Լաւ. բայց մարդու չէք կրնար հաւատացնել որ այսպիսի գեղեցիկ և սիրուն արարած մը սիրոյ յիշատակ մը ձօնած լինի ամենայած տեսակէ սրիկայի մը... վասն զի այս կենդանագիրը սիրոյ յիշատակ մ'է... և տարփաւորի մը տրուած պէտք է լինի բաժանման մ'առթիւ... և այդ տարփաւորն, որ անշուշտ երկար ուղեւորութիւն մը պիտի ընէր, գեղեցիկ... նշանաւոր... հարուստ երիտասարդ մը պարտէր լինել ձեզ պէս, պարո՛ն։

—Պարզ ենթադրութիւն մ'է այդ... և կրկին կ'ըսեմ ձեզ թէ այսօր առաջին անգամ է որ կը տեսնեմ այդ պատկեր... և դորա ներկայած անձը...։

—Շատ լաւ. ձեր գրութիւնն է այդ, որ ձախող կ'երեւի ինձ, բայց անցնինք։ Անշուշտ հետաքրքրութիւնը քաշեր էր ձեզ ի դիակնարան։

—Այո՛, պարոն, ցաւելով կը խոստովանիմ, վասն զի կը զարշիմ հոն տեսնուած սոսկալի տեսարաններէն։

—Արդարեւ ձեր դասուն վերաբերեալ անձինք չեն սիրեր այդպիսի տեսարաններէ։

—Երբեք մտած չէի այդ նողկալի սրահը։ Բայց լրագիրք ա՛յնչափ խօսեցան այդ տարօրինակ գործին վրայ, որ դիակը տեսնելու իղձ եկաւ ինձ։

—Շատ բնական էր։ Համայն Փարիզ ունեցաւ այդ իղձ։ Հետեւաբար, ձեր տունէն դուրս ելաք...

—Այո՛, պարոն, և որովհետեւ դիակնարանին առջեւէն կ'անցնէի...

—Հինգ հազար ֆրանք ունենալով ձեր գրպանին մէջ։

—Դոհարավաճառի մը պիտի տանէի, որ ապարանջան մը վաճառած էր ինձ։

—Զոր ձեր նշանածին պիտի նուիրէիք։ Գործակալս հասկցուց ինձ։ Այդ դոհարավաճառն անշուշտ Բալէ-Ռուայեալի հրապարակը կը բնակի։

—Ոչ, Տը լա Բէ փողոցը։

—Եւ դուք, պարոն, ո՞ւր կը բընակիք։

Երիտասարդը ցնցուեցաւ, և պատասխանեց շփոթութեամբ.

—Մօն-Թապոր փողոցը։

—Դիակնարանը ձեր ճամբուն վրայ չէր, դիտել տուաւ քաղցրութեամբ ապահովութեան պետը։ Բայց Մաչայի աղջիկով տիկինը տեսնելու համար կ'արժէր շրջան մ'ընել։

Ուստի, դիակնարանին առջեւէն անցնելով... ներս մտնել ուզող բազմութեան հետեւեցաք...։

—Այո՛, պարոն... և շատ զղջացի այդ անխոստովանելի քմահաճոյքին անսալուս վրայ... Դիակին տեսքը... սոսկալի էր...։ Հազիւ քաջութիւն ունեցայ նայելու...

—Անշուշտ այդ պատճառաւ էր որ ձեր թաշկինակը ձեր աչաց վրայ կը բռնէիք։

—Ո՞վ ըսաւ ձեզ...

—Օ՛, ես շատ բան գիտեմ... պաշտօնիս բնութեամբ։ Կը հաւնիմ որ ձեր սիրտն յուզուած լինի։ Ասկէ զատ, ձեր թղթապանակին կորուստն ալ անշուշտ դառնապէս վշտացուցած էր ձեզ։

Ե՞րբ նշմարեցիք։

—Երբոր տունս վերադարձայ։

—Ձեր զգեստները փոխած ժամանակ, այնպէս չէ՞։

—Այո՛, պարոն, ճաշի պիտի երթայի Պոլըռի, Տիկին Լըքօմթի տունն։

—Որում փեսայ պիտի լինիք ընդհուպ։ Արդարեւ չէիք կրնար հոն երթալ այն կերպարանքով զոր ունէիք դիակնարանն այցելած ժամանակնիդ։ Բաւականաչափ դունով կրնայ, բուրդէ փողպատ և կակուղ գլխարկ ունէիք, որ վայելչութեամբ և նշանաւորութեամբ փայլիլ ուզող երիտասարդի մը համար տարօրինակ կերպարանք մ'է.

—Չէի ուզեր իմ սովորական կերպարանքով երեւնալ այնպիսի տեղ մը, կակազեց Պ. Տը Ժանթիյեի, որ շփոթիլ սկսած էր։ Դիտմամբ հին զգեստներ հագայ...։

—Քիչ մ'առաջ ըսիք ինձ թէ ձեր դոհարավաճառին կ'երթայիք։ Կ'երեւի թէ անոր վստահութիւն ազդելու պէտք չունէիք, ըսաւ պաղութեամբ ապահովութեան պետն։

Որովհետեւ կանխիկ պիտի վճարէիք, և անշուշտ կը ճանչէ ձեզ։

Պ. Տը Ժանթիյեի չպատասխանեց այս հեգնական դիտողութեանց, որոց նպատակը քաջ կը գուշակէր։ Կ'զգար որ հակասութեան մէջ կ'իյնար իւր խօսքերով, և քանի՛ կ'իյնար, ա՛յնչափ կը կորսնցնէր այն պաղարիւնութիւն՝ զոր ցոյց տուած էր հարցաքննութեան սկիզբն։

Այն կէտն հասած էր, ուր բերել կ'ուզէր հակառակորդն, որ յարեց գրեթէ հայրական ձայնիւ.

—Տեսէք, պարոն, կը կարծեմ որ դուք սխալ ճամբու մէջ կ'իյնաք, և իմ պարտքս է ազդարարել ձեզ զայդ։ Դուք ունայն ճիգեր կ'ընէք ուրանալու համար ակներեւ իրողութիւն մը։ Այս պատկերը ձերն է, և ես ոչ եւս կրնամ երկբայիլ այն հակասութիւններէն և անհաւանականութիւններէն յետոյ, որոց մէջ ինկաք։

Թոյլ տուէք ինձ ըսել ձեզ թէ դուք այս պահուս այն մարդոց պէս կը վարուիք, որք դիակնարանին մէջ իրենց բարեկամին մարմինը ճանչել չեն ուզեր, վախնալով որ կասկածելի կը լինին։

Եւ ես մինչեւ մէկ աստիճան կը հաւնիմ ձեր խղճմտութիւն։ Դուք յոյժ լաւ դրից մէջ էք. պիտի ամուսնանաք, և չէք ուզեր խառնուած լինիլ եղեռնական գործի մը մէջ։ Այս պատճառաւ է որ անտեղի պատճառանքներ կը հնարէք, փոխանակ խոստովանելու պարզաբար թէ երբեմն յարաբերութիւն ունեցած էք Արպալէթ փողոցի տիկնոջ հետ։

Ի՞նչպէս չէի հաւնիր թէ անոր պատկերն ունենալն ոճիր չէ, և թէ յոյժ բնական կերպիւ կրնայ մեկնուիլ։

Կ'աւելցնեմ թէ ամեն պարկեշտ մարդոց համար պարտականութիւն մ'է լուսաւորել դատական արդարութիւնն, և թէ վատ գործ մ'ըրած կը լինիք ձեր գիտցածը ծածկելով մեզմէ։

Օ՛ն, պարոն, մի՛ յամառիք ճշմարտութիւնը ծածկելու։ Այդ ողբալի դրութիւն ծանր կը նստի ձեզ, և... ներեցէք ինձ արտասանել ատ անունն մը, որ սիրելի է ձեզ... եթէ օրիորդ Լըքօմթ, ձեր նշանածը, ներկայ գտնուէր այս հարցաքննութեան, թախանձանօք պիտի աղաչէր ձեզ որ խօսիք։

Պ. Տը Ժանթիյեի, ակներեւ յուզեալ, բայց ինքզինք բռնել ջանալով, աչերը կը խոնարհեցնէր և պատասխան չէր տար։

—Խորհեցէք թէ օրիորդը ձեզ կ'սպասէ անձկութեամբ, և կը բաւէ ձեզ ընդունելի բացատրութիւն մը տալ ինձ, որպէս զի ձեր ազատութիւնը վերադարձնեմ ձեզ... այս իրիկուն... այս վայրկենիս...։ Իսկ երբ չարունակէք ամեն բան ժխտել, պիտի հարկադրիմ, ձեզ յանցաւոր նկատելով, յուղարկել անդ... ուր մարդասպանութեամբ ամբաստանեալները կը ղըրկուին։

(Շարունակելի)

Մերվ, և այս և այլ ուղղութեամբք կը ձեռնարկուի երկաթուղիներ շինելու, որք պիտի կցուին մի կողմէ Կովկասեան և միւս կողմէ բուն բուն Ռուսական երկաթուղեաց։ Այսպէս, ի պահանջել հարկին, Ռուսք ամեն դիւրութիւն պիտի ունենան բանակներ տեղացնելու յԱֆղանստան և Հնդկաստանի սահմանագլխոց վրայ, ցամաքի կողմէն հարուած մը տալու համար իրենց հինաւուրց թշնամւոյն, Անգլիոյ, որոյ հետ, առայժմ, շատ լաւ յարաբերութիւններ տածելու խոհեմութիւնն ունին, որ նուազ պատուաբեր չէ Պ. Կիրսի աշխարհավարութեան։ Պ. Կլատսդոն և Պ. Կիրս գիրար լաւ հասկցած կը թըւին։ Երկուքն ալ Կեդրոնական Ասիոյ կողմէ խնդիր չյարուցանելու սկզբունքը կը պաշտպանեն։ Աֆղանստանայ խնդիր մը կայ, այսինքն՝ Աֆղանըստանայ և ռուսական նոր ստացուածոց միջեւ սահմանագլխոց որոշման խնդիրն, որ բաւական մտահոգութիւն կ'ազդէ ի Լոնտոն և ի Բետրսպուրկ։ Լորտ Տըֆրինի Փոխարքայ անուանման մէջ այդ խնդիր եւս մաս մ'ունի։ Բայց որովհետեւ երկուստեք հաշտարար տրամադրութիւնք ցոյց կը տրուին, շատ հաւանական է որ այս սահմանագլխոց խնդիրը կարգադրւի առանց մեծ դժուարութեան։

Ուրիշ առթիւ ուշադրութիւն հրաւիրած ենք Կեդրոնական Ասիոյ մէջ Ռուսաց հաստատման և ձեռք առնուած միջոցներուն, մանաւանդ հաղորդակցութեան միջոցներուն բազմապատկման տնտեսական նշանակութեան վրայ։ Բայց երբ՝ օրինակի համար՝ Աւստրիոյ մէջ կը բացուի Արլպերկի երկաթուղին, որ՝ Ալպեան լեռները ճեղքելով Դանուբի հովտոն ուղղակի յարաբերութեան մէջ կը դնէ Հռենոսի հովտին հետ. երբ Գերմանիա գաղթականութեան յարմար վայրեր ձեռք կը բերէ, և Ֆրանսա իր վաճառականութեան և արհեստից նոր շահաստաններ կը փնտռէ ծայրագոյն Արեւելից մէջ, Ռուսք մեծագոյն գրգիռ մը զգալ կը թուին իրենց հայրենիքն ուղղակի և արագ յարաբերութեան մէջ դնելու Կեդրոնական Ասիոյ դեռ կոյս գաւառներուն հետ, ուր այնքան հարստութիւնք կան սքօղեալ որք շահագործման կը սպասեն. և ուր պատրաստ շուկայներ կրնան գտնուիլ ռուսական արտադրութեանց վաճառման, որք տարուէ տարի աւելնալու վրայ են արդէն։

ԵՐԷԿԻ ԹՂԹԱԲԵՐԷՆ

Վառնայի թղթաբեր պոյուածն, որ Բարանդինայի հաստատութենէն առաջ առաւօտուն կը բացուէր, և հաստատութենէն ի վեր՝ կէս օրին, երէկ երեկոյ բաւական ուշ ժամանակ բացուեցաւ։ Ահաւասիկ քանի մը նորագոյն լուրեր.

—Իտալիա միւս տէրութեանց հետ միացած է, բողոքելով եգիպտական պարտուց գլխաւճարին դադարման դէմ։ Բայց դարձեալ միւս տէրութեանց պէս, Իտալիա խնդրոյն հիմը քննադատած չէ, այլ բողոքած է թէ համայն Տէրութեանց որոշմամբ հաստատեալ օրէնք մը կ'եղծուի միայն մէկ կողմին գործողութեամբ։

—Լրագիրք ոմանք հրատարակած են թէ Անգլիա, Տէրութեանց բողոքին վրայ, պիտի պարտաւորի ետ առնուլ գլխաւճարի դադարման որոշումն, և նոր որոշում մը պիտի տայ։ Բայց Թայմզ կ'ըսէ թէ գլխաւճարի դադարումն որոշուած ժամանակ եգիպտական և անգղ. կառավարութիւնք գիտէին թէ Տէրութիւնք պիտի բողոքէին. ուստի, չեն կրնար ետ առնուլ իրենց որոշումը։ Մնաց որ, կ'ըսէ, Տէրութիւնք իրաւունք ունին ձեւի համար բողոքելու, և վերապահելու իրենց իրաւունքը։

— Վարշաւիա, 28 սեպտ. առ Թ-ն. Զօրավար Բոյանով կառավարիչ անուանեցաւ Վիլնայի, Մինսքի և Վիտեպսքի։ Զօրավար Բոյանով համբաւաւոր է Բոլոնացւոց դէմ իւր խստութեամբ, որք յոյժ բազմաթիւ են այդ գաւառաց մէջ։

— Լորտ Ուոլզլի Վատի-Հալֆա գնաց իր սպայակոյտով։

— Պիսմարք իշխանն սեպտ. 26ին ի խորհրդակցութիւն հրաւիրեց ի Ֆրիետրիխսրուհէ Համպուրկի գլխաւոր վաճառականներն որք առեւտուր կ'ընեն Արեւմտեան Ափրիկէի հետ, գերմանական նոր գաղթականութեանց յարմարագոյն եղանակաւ հաստատման վրայ խորհրդածելու համար։

— Պերլինի կառավարութիւնք Ֆրանսայի և Անգլիոյ հետ բանակցութեանց սկսաւ ի մասին յարաբերութեանց գերմանական նորահաստատ գաղթականութեանց ընդ ֆրանսական և անգլիական գաղթականութեանց հետ որք հաստատեալ կան յԱրեւմտեան Ափրիկէ։

— Նախընթաց շաբթու ուրբաթ օրը Ջարն և Ջարուհին Վարշաւիայէ մեկնելով ուղղակի Բետրսպուրկ վերադարձան։

— Բէշթէ Լոյտ կը հաստատէ թէ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ միջեւ գոյանալ սկսած մտերմութիւնն Սքերնիւիձէի տեսակցութեան արդիւնաց մին է։

— Ճենովա, 27 սեպտ. Իտալական Նախարարութիւնք կը խորհի օրինական ծրագրոյ մը վրայ, որոյ նպատակն է քոս կարի դարմանել Նաբոլի քաղաքին հնտախտէ կրած վնասներն։ Այս ծրագիր Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի անմիջապէս։ Հնտախտն այնքան արագապէս կը ծաւալի Ճենովայի մէջ, որ մտահոգութիւն կ'ազդէ։ Բռնուողներն անմիջապէս կը մեռնին. ուստի ժողովուրդը սարսափահար եղած է։ Նիքոլայի ջրանցին ջուրերը վարակեալ են։ Ջրանցին ընկերութիւնք ջուրեր պարպել ջուրերն, և զինուորք կը պաշտպանեն ջրանցը դայրացեալ ժողովրդեան դէմ։

— Վիէննայի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ լորտ Տըֆրին Վիէննայէ անցած միջոցին, ժամէ մը աւելի տեսակցած է Քալնոքի կոմսին հետ։

— Ֆրանսայի Նախարարաց խորհուրդն իւր սեպտ. 27ի նստին մէջ որոշեց Խորհրդարանը գումարել հոկտ. 14ին, յորժամ ծովային նախարարը նոր վարկ մը պիտի խնդրէ Թոնքինի արշաւանքին համար։ — Բուրսէ ծովակալը կ'իմացնէ թէ սպասուած օգնութեանց մեծագոյն մասն ստացած է։

— Ռուսական լրագիրք ոմանք լուր մը կը հրատարակեն, զոր գերմանական լրագրեր ալ կը մեկնաբանեն երկարօրէն, թէ Ռուսիա Եգէական ծովուն մէջ, Թասոյի կղզւոյն վրայ, կայարան մը ստացեր է իւր նաւուց համար, և զայս կը համարին միջոց մը զարգացման ռուսական վաճառականութեան ի Մակեդոնիա և Բուլէքի։ Բայց այդպիսի լուր մը յարդ. Կ. Պոլսոյ մէջ լսուած կամ հրատարակուած չլինելով բոլորովին անհիմն պէտք է նկատուի,

— Չինաստանէն եկած վերջին լուրեր հակասական են։ Մինչ ոմանք կը հաստատեն Բեքինի կառավարութեան հաշտարար տրամադրութիւններն, Ֆրբիէւ որ լիլ զօրավարը կը հեռագրէ թէ մեծ թուով չինական զօրքեր կը համախմբին Թոնքինի սահմանաց վրայ։

— Թայմզ լրագրոյն Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Դարատաղ չպիտի ստանայ պահանջած ալպանիական գիւղերն. Ալպանիացւոց ընդդիմութեան պատճառաւ, զորս զինու զօրութեամբ ստիպել չուզուիր, և սակայն Վոսփորի վրայ շքեղ ամարանոցի մը նուիրմամբ Նիքիթա իշխանին բարի տրամադրութիւնք անվթար պիտի մնան։

— Նախագահ Կրէվի հեռագրած է առ Ումպերդօ թագաւորն Իտալիոյ. «Աղէտն ուր ենթարկուած է Իտալիա՝ առիթ կուտայ բոլոր աշխարհի խորին վշտակցութեան, և Ջեր Վեհափառութեան դիւցազնական և վեհանձնական վսեմ ընթացքն սքանչացում և եռանդագին համակրանք կ'ազդէ համայնից։»

—Վիէննա, 26 սեպտ. առ Թ-ն. Աստ կը հերքուի յիշատակագրոյ մը գոյութիւնը, զոր երից Կայսրութեանց Նախարարապետք ստորագրեր են ի Սքերնիւիձէ, և որով արձանագրեր են իրենց համաձայնութիւն Պալքանաց, Եգիպտոսի և Ցեղափոխականաց խնդիրներուն մէջ։ Բայց կը հաստատուի թէ երեք Նախարարութեանց կողմէ համիմաստ ծանուցագիր մը պիտի ղրկուի Տէրութեանց, տեսակցութեան խաղաղական հանգամանքը նշանակելու համար։

—Գերմանական կառավարութեան կողմէ Պարսկաստան ղրկուող արտասովոր դեսպանութիւնն Ոտէսա հասած և անտի Պոլիս գնացած է։

—Տէրութեանց բողոքին պատասխանելով, Նուպար փաշայի Նախարարութիւնք պիտի չյատնանայ յայտնելով միայն՝ ըստ դիւանագիտական սովորութեան՝ թէ ստացած է Տէրութեանց ծանուցագիրն, և խնդրոյ քննութեան չպիտի մտնէ, եւ չտալու համար յաւելեալ առարկութեանց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ըստ մեր մասնաւոր տեղեկութեանց՝ կաթողիկոսական նոր ընտրութեան ժամանակն մօտերս ի պաշտօնէ պիտի հրատարակուի Ս. Էջմիածնի Սինոդին կողմանէ, և կաթողիկոսական տեղապահ Ամեն. Տ. Մակար Ս. Արքեպիսկոպոս ի Քիշնի (իւր առաջնորդական վիճակը) է, և բաւական կազդուր է, սակայն դեռ յայտնի չէ թէ պիտի դառնա՞յ Ս. Էջմիածին, կամ ե՞րբ պիտի դառնայ։

Ազգային երեսփոխանաց մէկ մասն՝ այսօր Ղալաթիոյ Մատենադարանի մէջ մասնաւոր նիստ մ'ընելով վերջնական կերպիւ կազմակերպեցին անկէ քանի մը ամիս յառաջ հաստատեալ «Բեմական Յառաջդիմական Միութիւն»ը, պետ ընտրելով Մէյրէմ-օղլի Յարութիւն էֆէնտին, և վաւերացընելով Սկզբանց Յայտագիր մը։

Երկու շաբաթ առաջ գրած էինք, որ Կրօնական Ժողովը Փարիզի Լէ Միսիոն Հանդէսէն իմանալով թէ Ուրֆայի մէջ բազմաթիւ Հայք ի հռոմէականութիւն հակամիտեալ են, ծանօթութիւն ուզած է Ուրֆայի Գեր. Առաջնորդէն։ Արդ՝ Ուրֆայէն Սեպտ. 20 թուով առ տնօրինութիւն լրագրոյս ուղղեալ հեռագիր մը, որ երէկ երեկոյ հասաւ, հետեւեալ ծանօթութիւնը կուտայ։

«Բոլորովին անհիմն է Լէ Միսիոն Հանդիսին այն հրատարակութիւնը, թէ Ուրֆայի Հայոց մեծագոյն մասն ի հռոմէականութիւն պիտի դիմէ։ Հռոմէականութեան հակամէտ Հայ մ'անգամ չկայ։»

(Ստորագրութիւնք)
Խորէն Եպիսկոպոս
Ատենապետ Գաւառ. Ժողովոյ
Ներսէս [illegible]
Ատենապետ Կրօն. Ժղվ. Ատենապետ Քաղ. Ժղվ.
Յօհաննէս [illegible] Մինասեան

Ուսումն. Խորհրդոյ ԻԶ. նիստն տեղի ունեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Խորհուրդն ի մէջ կարգ մ'ընթացիկ խնդրոց տեղեկանալով որ Օրթագիւղի Ս. Թարգմանչաց վարժարանի վերաշինութեան առթիւ, տեղւոյն առժամապէս վարձեալ թաղային վարժարանն Յուլիսէ ի վեր փակուած կը մնայ և տեղայի հայ մանկտին չյաճախեր ի վարժարան, որոշեց առ այս պատուիրման Թաղական խորհրդոյ ուշադրութիւնն հրաւիրել, ըստ որում վարժարանին շէնքն եթէ ի մօտոյ աւարտի իսկ, քաջու կիր լինելով խոնաւութեան պատճառաւ աշակերտաց առողջութեան վտանգաւոր է։

Երբեմն Լոնտոնի և Պերլինի պարսկական գործակատար Հայազգի Իպրահիմ խան, Լոնտոնի այժմեան դեսպան Մելքում խանի հօրեղբայրն, երէկ ի Սան-Ստեֆանօ յանկարծամահ եղեր է։

Բերա Շիշլիի Ազգ. Գերեզմանատան Կարգ. Յանձնախումբն՝ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան հաստատած կանոնագրին համեմատ՝ փութացած էր շրջապատին շինութեան և ներքին ու[illegible] և զանոնք ձմեռնային եղանակէն յառաջ ի կատար հանելու համար ամեն կարեւոր կարգադրութիւններն ընել։ Եւ իրօք կարի սուղ միջոցի մը մէջ գործին երեք քառորդ մասն ի գլուխ հանած լինելով, բաւ վկայութեան ականատես ձեռնհաս անձանց՝ բնաւ ին կասկած չէր թողուր մինչեւ ձմեռ պատերուն շինութիւնք վերջացնելու, բայց ամենայնի հաստատուն և լաւագոյն պայմաններու մէջ։ Բայց ցաւելով կ'իմանամք թէ Թաղ. Խորհուրդն և Կարգ. Յանձնախումբն իրենց անկելոց դիրութիւններ չեն կրցած գտնել ամեն անոնցմէ, որք նուիրական յիշատակներ ունին յիշեալ գերեզմանատան մէջ, և որք պէտք է զառաջինն զնահատէին անձնուիրաբար թափուած ճգունքն, և արդեամբ պատասխանէին իրենց պարտականութեան կատարմամբ։

Ըստ մեր մասնաւոր տեղեկութեանց, բացառութիւն պէտք է համարուին այն անձինք՝ որք բարեպաշտական ըղձանմամբ և ազգային պատուոյ նախանձախնդրութեամբ՝ յօժարած են մասնակցիլ 1500 լիրայի փոխառութեան, որ արտօնեալ է Կեդր. Վարչութեան որոշմամբ, ի գործածութիւն գերեզմանատան վերաբերեալ շինութեանց վերոյիշեալ սուղողական մասին։

Կը հաստատեն մեզ թէ՝ Յանձնախումբի ձեռքն հասած գումարն մինչեւ ցարդ կատարուած շինութեանց մէկ հինգերորդ մասին հազիւ կը հաւասարի, և թէ այս վիճակին մէջ Յանձնախումբն անկարելի դարձած է շարունակել շինութիւններն, եթէ պատուարժան ազգայինք չկամին՝ կեդրոնական վարչութեան որոշած սահմանին մէջ՝ աւելի արդիւնաւորապէս նպաստել գերեզմանատան բաղձացեալ բարեկարգութեան. ուստի և որոշած է, կ'ըսեն, առժամապէս դադար տալ շինութեանց աշխատութեան, և նոր հրաւէր մը կարդալ թաղեցւոց կարող դասուն, ըստ այնմ իւր հետեւելիք ընթացքը գծելու համար։

Ի վերայ այսր ամենայնի մեք չեմք ուզեր տարակուսիլ թէ Բերայի թաղին մէջ փայլող ազգայինք և ընդհանրապէս Շիշլիի գերեզմանատան մէջ նուիրական յիշատակներ ունեցող բարեպաշտ անձինք անփոյթ մնան յիշեալ սրբավայրին շրջափակման, և անտարբեր լինին իրենց յիշատակաց պահպանման։ Հետեւաբար կը յուսանք թէ Յանձնախմբին հրաւէրն ապարդիւն չը լինիր, և շինութիւնք շարունակուելով ձմեռ չհասած ի գլուխ կ'ելնեն Յանձնախմբին ջանից շնորհիւ, առանց ենթակայ լինելու ձմեռնային եղանակի աննպաստ պայմաններուն, որոց ներքեւ թէ՝ աւելի ծախուց կը կարօտին անշուշտ, և թէ՝ հաստատուն չեն կրնար լինիլ։

ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

(Օտեսայէն թղթակցէն)

Մայիս 9ի կաթողիկոսական ընտրութիւնք անվաւեր հրատարակուելէն առաջ՝ Բետրսպուրկէն բարձրաստիճան պաշտօնատար մը Քիշնէ ղրկուելով՝ Մակար սրբազանի հետ երկար տեսակցութիւն ունեցեր է, և նորա Բետրսպուրկ վերադառնալէն ետքն է որ Ջարին այդ որոշումն հրատարակուեր է։ Կը հաւաստեն թէ Ջարը Մակար Սրբազանի թոշակ մը յատկացուցեր է, որ տարեկան 3000 ռուբլիէն պակաս չըլլալ կը կարծուի։

(Տփխիսէն թղթակցէն)

Բարձրագոյն իշխանութենէն յատուկ հրահանգ և պատուէրներ սկըսած են տրուիլ պաշտօնական շրջանակայ՝ թէ կաթողիկոսական նորոգ ընտրութեան համար Ռուսահայք նոր պատուիրակներ պիտի ընտրեն, ընդ հսկողութեամբ կառավարութեան. իսկ անոնք որ վերջին ընտրութեան ժամանակ պատգամաւոր ընտրուած էին՝ պիտի արգիլուին նորէն պատուիրակ ընտրուելէ։ Ուրիշ խել մը կարգադրութիւնք ալ կան, որք գաղտնի կը պահուին դեռ։

Մակար Սրբազան հրաւիրուեր է կառավարութենէ՝ Էջմիածին վերադառնալ։

Սինոդի այժմու բրօկուրօրին համար, որ հայազգի մ'է, զրոյց կայ թէ կառավարութեան առաջ իւր վարկը կորուսած լինելով՝ պիտի հրաժարեցուցուի, և տեղը ազգաւ Ռուս բրօկուրօր մը պիտի կարգուի Սինոդին մօտ։

(Վաղարշապատէն թղթակցէն)

Մայիս 9ի կաթողիկոսական ընտրութեան անվաւեր հրատարակումէն մինչեւ սեպտեմբեր 1 թուականը տակաւին պաշտօնապէս չէ հաղորդուած Սինոդին։

Շողակաթի վանահայր Շահնազարեան Միրտիչ վարդապետ՝ որ արժանայիշատակ Շահնազարեան Կարապետ վարդապետին մերձաւոր ազգականներէն է՝ օգոստոս 31ին վախճաներ է։

Ծերմակեանի՝ Էջմիածնայ ճեմարանի տեսուչ կարգուելուն դէմ՝ վանքին միաբանութեան մէջ մեծ խլրտում սկսեր է, նպատակ ունենալով՝ գլխոբէն վարդապետ Ստեփանէ տեսուչ անուանել տալ ճեմարանին։

ՀՐԱՒԷՐ ԱՌ ԱՆԴԱՄԱԿԻՑՍ

ԽԻԶԱՆՈՅ ՈՒՍՈՒՄՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Խիզանու Ուսումնասիրաց ընկերութեան 15 շրջանաւարտ երեսփոխանաց ընտրութիւնն պիտի կատարուի յառաջիկայ սեպտ. 23, կիրակէ օր, ընդ նախագահութեամբ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան, ճիշդ ի ժամ 5։

Ուստի կը հրաւիրեմք պատ. ընկերներն որ բարեհաճին ի գործ դնել իրենց ընկերական իրաւունքն։

Աւելորդ չեմք համարիր ծանուցանել միանգամայն այն պատ. անդամակցաց՝ որք չեն ընդունած իրենց քուէթղթերն՝ որ հաճին մեզ իմացնել իրենց հասցէն մինչ ուրբաթ երեկոյ։

Ի դիմաց Ընտրող. Ժողովոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Պօղոս Բէյլէրեան [illegible]
Մէրճան Գառր-Դուռսուն խան
Ի գրասենեակ Ընկերութեան
1884 Սեպտ. 19

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ երրորդ աստիճանի Օսմանիէ պատուանշան ընծայել մայրաքաղաքիս յոյն բըժիշկներէն Տօքթ. Թրիանտաֆիլիտէսի։

Օսմանեան ծխախոտի Րէժիի Սէնտիքայի ներկայացուցիչ՝ տեարք Պէրժէ, Ուալթէրֆիլտ, Պէյլիրոտէր, Ջիֆֆէր և Կէօչէր երէկ երեկոյ մայրաքաղաքս հասան Ադրիանուպոլսոյ կառախումբով։

Յունական թերթերը կը պատմեն թէ Պուլկարաց Գեր. Եկզարքն անցեալ շաբթու Բ. Դրան դիմելով, խնդրեր է որ աւելի ազդու ընթացք մը բռնէ Տիպրէի եպիսկոպոս Տ. Թէոփիլոսի բռնապանութեան խնդրոյն մէջ։ Բ. Դուռն գրաւոր կերպիւ ընդուներ է Եքզարքին դիտողութիւնները, և Ն. Գերապատուութիւնն յայտներ է թէ այս խնդիր կրնայ մինչեւ մէկ աստիճան յուզում պատճառել Արեւելեան Բուլէքի մէջ։

Բոլիթիքէ Քօրէսբօնտէնձի տեղեկութեանց նայելով, Միրտիթոյ և Մաթիայի իշխանութիւնք պաշտօնապէս իմաց տուած են Շքոտրայի կառավարութեան, թէ Խայրէտտին պէյ կը ջանայ այդ կողմի ժողովուրդը ոտք հանել։ Այս շարժման գլխաւոր նպատակն է Մաթիայի գայմագամ Բիդա փաշան արտաքսել։ Միրտիթեաց հանրածանօթ ապստամբապետ Բրէնք Զիբի պէյ դէմ կուտայ եղեր այս խռովութեան։ Ֆար, սոյն տեղեկութիւններ քաղելով, կը յաւելէ թէ դժուար է այս պարագային մէջ հաւատ ընծայել Բոլիթիքէ Քօրէսբօնտէնձի որ ընդհանրապէս դէպ աչօք կը նայի Ալպանիական գործոց վրայ։

Յունաց Պատրիարքարանի վարչական երկու մարմինները թէեւ խառն նիստ պիտի ընէին չորեքշաբթի օրը, կայսերական կառավարութեան կողմէ ուղղեալ վերջին Թէզքէրէին վրայ խորհրդակցելու համար, սակայն պատշաճագոյն համարեր են յիշեալ պաշտօնագիրն և կայսերական կառավարութեան կողմէ առաջարկեալ եղանակն ընտրողական ժողովին ներկայել, որ միակ ձեռնհաս մարմինն է սոյնօրինակ կենսական խնդրոյ մը վրայ կարծիք յայտնելու համար։

Հետեւաբար ընտրողական ժողովը կը գումարի այսօր, և կը կարծուի թէ ոճրագործ քահանայից, ճգնաւորաց և ճգնաւորուհեաց համար մատուցեալ օրինական ծրագրոյ մասին կայսերական կառավարութեան կողմէ հաղորդուած որոշումը մեծ յօժարութեամբ պիտի ընդունուի։ Յետ այնորիկ ժողովը պիտի ձեռնարկէ Պատրիարքական ընտրութեան գործողութեանց։

Օգոստ. Սուլթանն հրամայած է Մախսուսէի և Շիրքէթի ընկերութեանց որպէս զի իրենց շոգենաւուց վրայ շանթարգելներ հաստատեն, ո՛ և է վտանգի առաջքն առնլու համար։

Պաշտօնական տեղեկագրէ մը կ'իմացուի, որ ներկայ տարւոյ մարտի ըսկիզբէն մինչեւ օգոստոսի վերջը Տէմէ Աղաճի գաւառին մէջ 11,734 մետր երկայնութեամբ կառուղի շինուած, 10,005 մետր տեղ գետին հարթուած և հինգ քարէ կամուրջ կառուցեալ է։

Պրուսայի կուսակալին առաջարկութեամբ, Սէօյիւտի գաւառակը գայմագամութեան վերածուեր է, և գայմագամն ու նոր պաշտօնեայք ընտրուեր են։

Շուէտի և Նորվեկիոյ դեսպան Պ. Էհրէնհօֆ Թարապիոյ ամարանոցը թողլով, ընտանեօք Բերա փոխադրեց բընակութիւնն։

Ինչպէս գրած եմք յառաջագոյն, լուսնի ամբողջական խաւարում մը տեղի պիտի ունենայ վաղը գիշեր։ Այսպիսի խաւարում մը խիստ քիչ անգամ պատահած է։ Եւրոպիոյ ամեն կողմերէն տեսանելի պիտի լինի։ Խաւարումը պիտի սկսի ըստ Եւրոպացւոց ժամի 11ը 10 անցած (ըստ Թուրքաց 4ը քառորդ անցած) և պիտի տեւէ մէկ ու կէս ժամ։

Նախընթաց օրն Հօպարդ փաշա Թէրսանէի փոքր շոգենաւով մը Գարա-Պուռնար գնացած պահուն, կղզիներուն առջեւ սաստիկ փոթորիկի մը բռնուելով, հարկադրեր է ուղեւորութիւնը դադրեցնել և Պուրկազ կղզւոյն ծովախորշն ապաստանիլ։ Այս առթիւ անգլիացի ծովակալն կղզին ելնելով, Այի Եօրկիի վանքն այցելեր և արժանավայել մեծարանօք հիւրընկալուեր է վանահօր կողմէ։

Կը ծանուցուի թէ Լիւլէ Պուրկազի մօտակայ երկու գիւղերու մէջ անասնոց հիւանդութիւն մը ծագեր է։ Ադրիանուպոլսոյ կուսակալը փութացեր է անմիջապէս երկու անասնաբոյժ ղրկել, հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

Վառնայէն սեպտ. 28 թուով առ Նէօլօկօս ուղղեալ նամակ մը հետեւեալը կը պատմէ.

«Մանր դէպք մը պատահեցաւ քաղաքիս մէջ։ Աւստրօ-Հունգարական հիւպատոս Պ. Բէրէյրա իմանալով որ աւստրիացի հպատակ մը բանտարկուեր է, Դավասի մը ընկերակցութեամբ կառավարական պաշտօնատունը կ'երթայ և կը խնդրէ որ բանտարկեալն ազատ թողուի և հիւպատոսարանին մէջ վար դրուի, ցաւարտ քննութեան։ Հիւպատոսը կը գանգատի միանգամայն որ տեղական իշխանութիւնն աւստրիացի հպատակ մը ձերբակալած է, առանց հիւպատոսարանի գիտութեան։ Քաղաքապետը չհաւանիր բանտարկեալն յանձնել, յայնժամ հիւպատոսը կը խնդրէ որ բանտ երթայ տեսնէ զայն։ Ուստի բանտը կը տարուի, բայց անկից դուրս ելնելու պահուն, բանտարկեալը հիւպատոսին ձեռները բըռնելով կը պաղատի որ միայնակ չթողու զինքը բանտին մէջ ուր կը վախնայ որ զինուորք չարաչար վարուին իւր հետ։ Եւ արդարեւ զինուորք կը սկսին իրենց հրացանին բունով բանտարկեալը քանակոծել, և կ'ըսուի թէ հիւպատոսին իսկ, ուսկից բաժնուիլ չէր ուզեր բանտարկեալն, պուլկար հրացանաց հարուածներն հասեր են։ Իրաց այս վիճակին մէջ, Պ. Բէրէյրա կը հրամայէ իւր Դավասին ըէվօլվէրն հանել բանտարկեալը պաշտպանելու համար, բայց զինուորք կը փութան Դավասին զէնքերն առնուլ և իրենց հրացանը լեցընել. անտարակոյս իրենց զէնքերը պիտի գործածէին, եթէ ընդհանուր դատախազը չմիջամտէր նոյն պահուն։

«Այս դէպքին լուրը, քաղաքին մէջ տարածուելով, մեծ յուզում պատճառեց, մանաւանդ զրոյց ելաւ թէ հիւպատոսն ալ բռնուեր և ժամանակ մը վար դրուեր է բանտին մէջ, մինչեւ որ դատական իշխանութիւնք իրենց տեղեկագիրը պատրաստեր են։ Ժողովուրդը կառավարական պաշտօնատան առջեւ խռնուեցաւ և պուլկարաց գլուխն այն աստիճան տաքցած էր որ հիւպատոսը բանտէն ելած ժամանակ, սուլեցին զայն։

«Նախ և առաջ ֆրանսական և հելլենական հիւպատոսք փութացին Վառնայի քաղաքապետին երթալ, տեղեկութիւն ստանալու համար։»

Սուրիոյ ելմտական քննիչ Թահսին էֆէնտի՝ երէկ ուղեւորեցաւ ի պաշտօնատեղին։

Ռուսիոյ զօրավարներէն Պօրիս Մանսուրօֆ՝ երէկ ընտանեօք հանդերձ Աղեքսանդրիա ուղեւորեցաւ մայրաքաղաքէս։

Սամոսի նախկին կառավարիչ Միլթիատի փաշա՝ Իզմիր ուղեւորեցաւ երէկ։

Ֆար առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու, զրոյց մը կը յիշատակէ թէ Րէժիի պաշտօնատարաց մէջ կարեւոր փոփոխութիւնք տեղի պիտի ունենան։

Պետական խորհրդոյ դատական ճիւղն իւր վճիռը տուած է Իվգաֆի կողմէ Դամմանօ կոմսին դէմ բացուած ժառանգական դատին համար։ Յիշեալ դատավճիռն, Իվգաֆի պաշտօնատան պահանջքն անհիմն դատած է։ Հետեւաբար խնդրոյ առարկայ եղող կալուածոց ըստ առաջնոյն Դամմանօ կոմսին ստացուածք լինելն հաստատուած է կայսր. կառավարութեան կողմէ։

Ստամպուլ կը պատմէ թէ Սեպտ. 26ի առաւօտուն, Վիէննայի կայսերական պալատան առջեւ անցորդք հետաքրքրութեամբ կը նշմարէին [illegible] և [illegible] զգեցած մանկամարդ կին մը որ մանկան մը ձեռքէն բռնած դէպ ի պալատան դուռը կը յառաջանար։ Պահապանք բնականաբար թոյլ չտուին որ ներս մտնէ, բայց կինը ծնրադրելով Աւստրիացի սպային առջեւ սկսաւ ձեռներն համբուրել, աղաչել, պաղատիլ։ Անցորդք և սպայք շուարած կը կենային, վասնզի չէին հասկնար կնոջ լեզուն։ Վերջապէս անոնցմէ մին ճանչնալով որ թուրք կին մ'է մտածեց Օսմանեան դեսպանատան թարգմանին դիմել։ Թարգմանն խօսելով գալով, կինը հարցափորձեց։ Խեղճ կինն, անհուն ուրախութիւն զգալ տեսնելով մէկը որ իւր մայրենի լեզուէն կը հասկնար, և յայտնեց թէ «փրէնք փատիշահին» տեսնել կուզէ, խնդրելու համար որ ներում շնորհէ իւր ամուսնոյն որ մէկ տարիէ հետէ բանտարկուած է ի Պօսնիա, Լիւբուշկի բանտին մէջ և ութամսեայ բանտարկութեան դատապարտուած։ Խեղճ կինը իւր զաւկին հետ հետիոտն գնացած էր Պանեալուքայէն մինչեւ ի Վիէննա։ Տասն ամիս քալած էին, տասն երկա՜ր ամիսներ, տոկալով ամեն զրկանաց, անօթութեան և յոգնութեանց...

Թարգմանը բացատրեց Հանըմին թէ առանց կանխաւ աղերսագրով մը ունկընդրութիւն խնդրելու, չէր կրնար Ն. Վեհափառութեան ներկայանալ. ուստի և կառք մը բերել տալով մայրն ու որդին դեսպանատունը տարաւ և դեսպանատունն յանձն առած է աղերսագրին պատրաստութիւնը մարգասիրաբար։

Եթէ այս դէպք պատմուած պարագայիւք ճշմարիտ է, արդարեւ իգական սեռի դիւցազնական առաքինութեանց և անձնուիրութեան գեղեցիկ օրինակ մ'է։

Օսմանեան օրինաց համաձայն, կառավարական պաշտօնեայք չեն կրնար տասանորդի և այլ տրոց վարձակալութիւնն ըստանձնել և կամ բանակին պիտոյից մատակարարութեան համար բացուած աճուրդին մասնակցիլ։ Քանի մը գաւառաց կուսակալք հարցուցած լինելով ներքին գործոց նախարարութեան թէ օրինաց այս արգելքը թաղապետական խորհրդոց անդամոց եւս կը պատկանի՞, նախարարութիւնք պատասխաներ է թէ ըստ որում յիշեալ պաշտօնատարք ժողովրդեան կողմէ ընտրուած են և դատական ո՛ և է իշխանութիւն չունին, կառավարական պաշտօնեայ չեն նըկատուիր, և հետեւաբար իրաւունք ունին վարձակալ լինել կամ աճուրդի մասնակցիլ։ Բայց այս բան արգիլեալ է վարչական ժողովոց, որովհետեւ կառավարութեան և տրոց վարձակալներու միջեւ ծագած խնդիրներն այդ ժողովոց առջեւ կը դատուին։

Հելլենական կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ Աթէնքի առողջապահական խորհրդոյ որոշմամբ, Անթիվարիի և Տուլչինեօյի (Գարատաղ) նաւահանգիստներէն եկող բոլոր նաւերը, սեպտ. 27էն սկսեալ, 5 օրուան քարանթինայի ենթարկուած են յունական նաւահանգիստներուն մէջ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆԳԱ

Լոնտրա, 2 հոկտ.

Անգլիոյ պանգային շաբաթական հաշուեկչիռը՝ նախորդ շաբթուան հաշուեկչռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ.

Պատրաստ մետաղադրամ—
Նուազում — անգլ. ոսկի 797,000
Պանքնօթք ի պահեստի — Նուազում — անգլ. ոսկի 1,977,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր
Նուազում — անգլ. ոսկի 2,896,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ— 38 %

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑ

Իսմայիլիա 2 հոկտ.

Սեպտեմբեր 21 էն 30 Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 83 և տասնօրեայ հասոյթն 1,580,000 ֆրանք։

ՔՈԼԵՐԱՆ Յ'ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ, 2 հոկտ. եր.

Այսօր 55 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբոլի, 19 հոգի ի Ճէնովա և 121 հոգի զանազան տեղեր։ Ընդ ամենը, 195 հոգի։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ՃԷԶԱՅԻՐ

Օրան, 2 հոկտ.

10 հոգի մեռան աստ քոլերայէ։

ՀՐԴԵՀ Ի ՊԵՏՐՍՊՈՒՐԿ

Պետրսպուրկ, 2 հոկտ.

Վոլկա գետին վրայ, Քոսթրօմայի շրջակայները հրդեհ ծագելով՝ բազմաթիւ վաճառական նաւեր հրոյ ճարակ եղան։ Կորուստք քանի մը միլիոն րուպլիի կը հասնին։

ՖՐԱՆՍՕ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Բարիզ, 2 հոկտ.

Շանկայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գուրպէ ծովակալն անցեալ երեքշաբթի օր Մաթսուի նաւահանգստէն մեկներ է։

ՕՐԱԿԱՆ 12 ՓԱՐԱՅՈՎ մարդ կարող է արիւնը մաքրել և այսպէսով ազատիլ կարգ մը հիւանդութիւններէ որք ծագում կառնուն մարսողական և ստնդական գործարանաց խանգարութենէ։ Ասոր միջոցն է Պըրանդ քիմիագէտին զուիցերիական դեղահատներէն առնուլ։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ է, ամբողջ Թուրքիոյ համար, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Եուսուֆ Իզզէտտին խան, Պ. Ժ. ՊԻԷՔԷՀՕՑԵԻ վաճառատունը։ Կը գտնուին նաև գլխաւոր դեղագործաց խանութները։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 21 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110
3 » » » (վճռական)	109 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	22 90
3 » » » (վճռական)	22 97 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ (Գ. Կ.) գինն			8 20 1/2
Պօրսային գոցումէն վերջը	»	»	8 20 1/
Այսօր Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	8 20 1/2
Բարձրագոյն գին	»	»	8 20 1/2
Նուաստագոյն	»	»	8 20 1/2
Կէս օրին	»	»	8 20 1/2
Խնիֆիէ Եգիպտական			67
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ			67
Բերայի մէջ			— —
Այս առտու բացուեցաւ			66 35
Կէս օրին			66 35
Հէվալէսիզ			15
Բէթօր գօնսօլիտէի			—
» Խնիֆիէի			—
Փոխառութիւն 1863 (Գ. Կ.)	Ֆր.		62
» 1865	»		51 50
» 1869	»		46
» 1873	»		41
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լր.		18 50
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.		42 50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		380
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»		82

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		3 27
Գրէտի Ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լր.		6 30
Պանք տը Գօնս	»		5 30
Սօս. Շամէ է վալէօր	Օսմ. Լր.		3 30
Թրամուէյ	»	»	292 1/2

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 8
Բօլ իմբէրիալ	»	90 7
Փրիմից	»	51 20
Ռուպլի թղթադրամ	»	8 93
» արծաթ	»	89 30
Ֆիօրին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 4
Վեցնոց	»	103 5
Հինգնոց	»	103 10
Մէթալիք	»	98
Պղինձ	»	800
Թղթադրամ	»	3000

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 2 Հոկտեմբեր ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	101 3/8
Օսմ. բացուեցաւ	7 13/16
» » գոցուեցաւ	7 7/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 1/2
» » 1869	9 1/4
» » 1871	68
» » 1872	17 1/2
» » 1873	8 1/4
Փոխառութիւն 1877	80 1/4
Պանք Օթօման	12 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (Գ. Կ.)	94 3/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	60 7/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	84 3/4
Տայրա Սանիէ	59 1/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	82 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	102 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա, 2 Հոկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 70
Օսմանեան երկաթուղի	20 50

Բարիզ, 2 Հոկտ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	109 10
» 3 % բաց	78 32 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	7 80
» » գոցու. (գ. կ.)	7 82 1/2
» » 1865	—
» » 1869	—
» » 1873	41
Օսմանեան երկաթուղի	42 75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	520
Պանք Օթօման	573 75
Գրէտի Լիօնէ	552 50
» Ֆօնսիէ	1323 75
Բաժնետոմս Լոմպ (գուբ. կտր.)	1237 50
Սուէզի ջրանցք	1951 25
Ռուսական 5 % 1877ի	98 1/2
Իտալական Ռանթ	96 70
Եգիպտական միացեալ գոց	305
Սպանիական (արտաքին)	61 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք	370
5 % Հելլենական	—
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

Բաղէշ, 4 սեպտ. 1884

Յառաջադիմական քայլ մ'եւս ի Բաղէշ

Գաւառական Ազգային Վարչութեան Խառն Ժողովը տեսնելով որ կեդրոնական վարչութիւնն բազմաթիւ վանքերը մշտատեւ բարեկարգութեան մէջ պահելու համար ո՛ և է հիմնական կարգադրութիւն մը չըրաւ ցարդ, և տեսնելով որ իւր շուրջ գտնուած եօթնի չափ նշանաւոր վանքեր հետզհետէ քանդուելու վիճակին ենթակայ կ'լինին, վերջապէս տեսնելով որ Խնդրակատար Ս. Աստուածածնայ վանքն բացի հողային կալուածներէն տարեկան հարիւր լիրայ եկամուտ ունենալով հանդերձ շնորհիւ յոռի մատակարարութեան այսօր իրեն համար եօթնասուն լիրայ պարտք մը ունի, որ եթէ չ'վճարուի քանի մը տարի զկնի բոլոր կալուածներն ծախելու պիտի ստիպուին, նկատելով միանգամայն որ այս ամէն նուիրական գումարներն ի զուր ծախսուելով հանդերձ երկու տարիէ ի վեր Ս. Պատարագ անգամ մատուցուած չէ, թո՛ղ որ արդէն զուրկ է մնացեր դարերէ ի վեր Ազգին ծառայելէ, այս ամէն դժբաղդութեանց վերջ մը տալոյ և միւս վանքերն ալ սորա նման հետզհետէ բարեկարգելոյ համար որոշեցին նախ հանգանակութեամբ այդ պարտքն վճարել և յետոյ՝ ընդ հսկողութեամբ Գեր. Տ. Մեսրովպ Ս. Հօր՝ վանահայր կարգել Գեր. Տ. Սահակ վարդապետ Այվատեան, որ այժմ իբր այցելու հովիւ Մշոյ դաշտն և Ս. Առաքելոց վանքը կը գտնուի, և յանձնել վանքն Նորին Արժանապատուութեան հետ մի փորձառու և գործունեայ ազգայնոյ մը հանդերձ բոլոր եկամուտներով վեց տարուան համար, այն պայմանաւ որ քանի որ գիւղացի աշակերտօք գիշերօթիկ վարժարան մը բանան Ազգային վարչութեան Խառն Ժողովոյ կողմէ վաւերացեալ ուսման ծրագրի համեմատ, և ուսուցանեն ուսման հետ ատաղձագործութեան արհեստն ալ. պայմանագրի թուականն է 1 սեպտ. 1884, որ պիտի տեւէ վեց տարի. յայտնի բան է որ այս քաջագործութիւնն եւս եթէ յաջողութիւն գտնայ, Գեր. Տ. Մեսրովպ հայր և իւր նախագահած գործօն վարչութիւն իրենց աշխատութեանց պտուղն վայելած պիտի ըլլան շնորհիւ պարտուց բարձման համար ընտրուած մասնաժողովի և նուիրատու անձանց, որոց մէջ նշանաւոր հանդիսացաւ Շողիկեան Ղարիճան էֆէնտի, որ բարեհաճեցաւ ազգասիրաբար քսան և հինգ օսմ. լիրա գրուիլ և հիմնադիր եղաւ գործոյն յաջողութեան։ Առ այժմ քսան և հինգ ազգայինք գրուելով 135 լիրայի հասած է հանգանակութեան գործն։

Բաղէշցիք միշտ կը բամբասուին թէ կրթական գործին դրամ կը խնայեն, Առաջնորդարանի ծախուց համար գոհացուցիչ գումար մը յատկացնել կը զլանան, դպրատուն չունին, ընթերցարան չունին, գոնէ տարին երկու անգամ նահանգի գիւղերն ու գաւառներն այցելող գործունեայ Առաջնորդ չունին և չեն կրնար ունենալ....։ Իսկ մենք այս կարգ մը բամբասանաց կը պատասխանէինք թէ այս ամենն ունենալ կարելի է, երբ ունենամք մի անձնուէր հովիւ. այժմ ունենալով զայն, հաստատ յոյս ունինք որ հետզհետէ պիտի ունենամք զամենն ալ, որով սրբած պիտի ըլլանք յանուն Բաղէշոյ վերագրըուած արատներն թէ յանուն կրթական գործերու կը գրուին հազարաւոր լիրաներ և չեն վճարեր, ընկերութիւններ կը կազմեն և չեն շարունակեր, վարժարաններ կը բանան ու բացման հանդէսին հետ փակման հանդէսն եւս կը կատարեն. տա՛ր երկինք որ այս նոր ու ազգօգուտ ձեռնարկն ալ անոնց բաղդին չարժանանար. բայց այժմեան պետն Հայր Մեսրովպն է, խօսքով յուսահատող չէ, խօսքով ետ քաշուող չէ և խօսքով խաբուող չէ, և որ առաւելն է՝ իւր նախորդաց նման Ազգին շահն իւր անձին զոհող չէ, և խիստ մեծ յոյս ունինք որ ամեն ասոնք գործքով պիտի յայտնէ։

Ազգասիրաց ոմանց ազգօգուտ առաջարկը առաջին անգամ Բաղէշ կը գործադրուի—ուսման հետ արհեստ, որոյ աւանդողն է մի հայ երիտասարդ որ ուսած է ի Պոլիս խալալյի և յոյն ատաղձագործներէ. վստահ եմք որ երբ խնդրուի յիշեալ ազգասէրներէն՝ պիտի բարեհաճին մասնաւոր հանգանակութեամբ մը նուիրել այդ արհեստին գործիքներն՝ որով հիմնադիր բարերարաց մէջ առաջինն իրենց անունն պիտի արձանագրուի ոսկի տառերով. նոյնպէս Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնն անշուշտ պիտի բարեհաճի նուիրել դպրոցական պիտոյքներ երբ խնդրեն ձեռնարկողք։

Պաղտատ, 24 օգոստոս

Թէև յունաց առևտրական յաջողակութիւնն ու վաճառականութեան ունեցած մեծ տրամադրութիւնքը համբաւեալ են, բայց զարմանալի է որ Պաղտատի նման ընդարձակ առևտուր ունեցող քաղաքի մը մէջ յոյներն խիստ սակաւաթիւ են։ Ասկից տասն տարւոյ չափ յառաջ, առաջին անգամն ըլլալով յոյն մը եկած և ճաշարան մը ու գինետուն մը բացած է այս տեղ և յոյն գաղթականութեան առաջին հիմն դրած է. հետզհետէ ուրիշներ ալ գալով, այսօր կը կազմեն գրեթէ քսան և հինգ անձէ բաղկացեալ մի ժողովուրդ, յորոց ոմանք Եւրոպիոյ յոյն վաճառատանց ոմանց ներկայացուցիչք, մեծագոյն մասն կայսերական վեցերորդ բանակի բժիշկք և դեղագործք՝ յորոց հինգն միայն ընտանեօք եկած են, իսկ այլք իրենց ընտանիք ի Պոլիս կամ ի Զմիւռին թողած են, և մի քանի ալ բաղդախնդիրք։ Բնական է որ մի այսպիսի փոքրաթիւ հասարակութիւն եկեղեցի կամ քահանայ չէր կարող ունենալ, ուստի և ի սկզբանէ անտի հայոց եկեղեցին յաճախել և ի հարկին իրենց բոլոր հոգեւորական պիտոյքը տեղւոյս հայ քահանայից ձեռամբ կատարել սովորած էին։ Ասկից երկու տարի յառաջ իրենց թիւն բաւական ստուարացած, մանաւանդ մէջերնին գնդապետներ, առողջապահական բարձր պաշտօնեայներ և այլ նշանաւոր անձինք տեսնելով, ձեռնարկեցին մի հանգանակութեան, որով մտադիր էին մի եկեղեցի շինել և մի յոյն քահանայ բերել տալ. այդ հանգանակութիւնն հասաւ մինչև երկու հարիւր օսմ. ոսկւոյ, որ չէր բաւեր իրենց նպատակն իրագործելու. ուստի և դիմեցին յԵւրոպա և յԱսիա գլխաւոր յունական կեդրոններու, այլ այդ տեղերէն որ և իցէ նպաստ չի հանելով, և միւս կողմէ այս տեղ ստորագրուող անձանց ոմանք պաշտօնանկ լինելով և այլք մեկնելով այդ ձեռնարկն մնաց իւր գաղափարային վիճակին մէջ։ Ուստի և յոյներն աւելի յարեցան հայոց և մնացին ու կը մնան ցարդ իրենց նախնի վիճակին մէջ. զարմանալի կէտն այն է որ ամեն անգամ, ի ժամու և ի տարաժամու կոչուելով, տեղւոյս հայ քահանայք և մանաւանդ Տէր Մեսրովպ Դաւթեան աւագ քահանայն իրենցմէ խնդրուած ծառայութիւնքը չեն մերժած։

Այս տեղ գտնուող յոյներէն ոմանք որք յառաջագոյն քան զայս եկած և այստեղ պապական աղջկանց հետ ամուսնացած էին, առժամանակեայ կերպով սկսած էին յաճախել անոնց եկեղեցիքն և յոյն կաթոլիկ քահանայի մը՝ որ ի սկզբանէ ի վեր կը գտնուի այստեղ՝ հոգեւոր մատակարարութեան դիմել. այլ երբ հետզհետէ իրենց ազգայնոց թիւն շատցաւ, այդ առ երեսս հաւատափոխ պարոնայք նախամեծար համարած են իրենց ազգայնոց հետեւելով հայ քահանայից դիմել քան թէ յոյն կաթոլիկ քահանային, մանաւանդ որ հայ քահանային անխտրութեան բարձր հոգւով և քրիստոնէավայել եղբայրսիրութեամբ կը վարուէր իրենց հետ, մինչդեռ նոյնպէս չէր յոյն կաթոլիկ քահանայի ընթացքը որ միշտ զիրենք հերձուածող կը նկատէր։ Թերեւս չի պիտի հաւատաք եթէ ասեմ թէ այդ աններողութեան ոգին ցոյց տուին քաղաքիս ընդհանուր կաթոլիկ կղերականք, երբ Ռուսիոյ հանգուցեալ կայսեր եղերական մահուանէ յետոյ քաղաքիս ռուսական հիւպատոսն խնդրեց իրենցմէ որ հանգստեան աղօթք կարդան և պատարագ մատուցանեն հանգուցելոյն հոգւոյն համար, և մերժեցին պատարագ մատուցանել Կայսեր հոգւոյն։ Այլ բոլորովին տարբեր կերպով վարուեցան հայք. Աւագ քահանայն գնաց Հիւպատոսին և հրաւիրեց զինքն յեկեղեցին հայոց ներկայ գտնուիլ ի պաշտօն հանգստեան վասն հոգւոյ Կայսեր, յարելով թէ այդ պատարագն ու պաշտօնն պիտի կատարուէր եթէ նոյն իսկ ինքն Հիւպատոսը ներկայ չի գտնուէր։ Աւելորդ է ասել թէ Հիւպատոսն երախտագիտութեամբ ընդունեց այդ քաղաքավար հրաւէրն, և այն օրէն ի վեր կանոնաւորապէս կուգայ մեր եկեղեցին ամեն Զատկի և Ծնունդի և ամեն անգամ որ քաղաքիս Գեր. Առաջնորդ Փիլիպպոս Եպիսկոպոս պատարագ կը մատուցանէ։ Դարձեալ ասկից գրեթէ մի ամիս յառաջ յոյն հասարակութենէն երեւելի անձի մը որդւոյն մկրտութիւնն կատարուեցաւ յեկեղեցին հայոց, և Ռուսաց Վսեմ. Հիւպատոսն անձամբ կնքահայր եղաւ երախային։

Վերջացնենք մեր այս փոքր տեսութիւնն նկարագրելով վերջին մի դէպք հայոց քրիստոնէական եղբայրսիրութեան։ Թիւէս ճիշդ ութն օր յառաջ վեցերորդ բանակի դեղագործներէն Նիքօլաքի էֆէնտիի կինն Աննէ Իսթիրօեան վախճանելով՝ իսկոյն լուր տրուեցաւ հայոց եկեղեցին (դժբաղդաբար մահն յարկարծական լինելով հաղորդութիւն տալու ժամանակ չեղաւ)։ Յուղարկաւորութեան որոշեալ ժամուն, քաղաքիս Գեր. Առաջնորդն, երկու քահանայք զգեստաւորեալ, խաչ ընդ յառաջ, շապիկ հագած դպիրք մօմեղինօք և բուրվառաւ կատարեցին յուղարկաւորութիւնը նմանը քիչ տեսնուած շքով, ընկերակցութեամբ ո՛չ միայն բոլոր յունաց քաղաքիս, այլ բազմաթիւ հայոց, և Վսեմ. Հիւպատոսին ռուսաց։ Եկեղեցւոյ մէջ յետ աւարտման պաշտաման, յունաց մէջէն երկու դպիրք յունարէն ալ աղօթքներ կարդացին, և հուսկ յետոյ մարմինն եկեղեցւոյ բակն ամփոփուելով, հոն ալ հայերէն աղօթքներէ վերջն յունարէն աղօթք և աւետարան կարդացուեցաւ։

Մ. Հ. Ս.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԵՆԱՑ ԱՐԺԷՔ

ԺԱՆՏԱԽՏ, ԴԵՂԻՆ ՋԵՐՄՆ ԵՒ ՄԱՂՁԱՑԱՒ (1)

Սկսինք տարաշխարհիկ պատուհասներէ և ժանտաբեր հիւանդութիւններէ։ Այս անուան տակ առողջաբանօրէն կը հասկցուին ժանտախտը, դեղին ջերմը և մաղձացաւը։ Ժանտախտը ինչպէս որ ըսինք, Եւրոպայի մէջ վախցուելու բան մը չէ, սակայն և այնպէս մեծ յուզմունք պատճառեց հինգ տարի առաջ երբ Վոլկայի եզերքը երեւցաւ։ 1879 յունվար 24ին Վիէննա գումարեալ բժշկաց յայտարարութիւնները վստահութիւն ազդելէ շատ հեռու էին, և իրօք առանց Ռուսաց կառավարութեան ձեռք առած հիմնական միջոցներուն՝ չգիտցուիր ճշդիւ թէ ի՞նչ պիտի ըլլար։ Լօրիս Մելիքօվ զօրավարը որ լիակատար իշխանութեամբ ղրկուեցաւ նոյն տեղուանք, եռապատիկ առողջապահական շղթայ մը հաստատեց համաճարակ հիւանդութեան ենթարկեալ գիւղօրէից շուրջը. մէկ ու կէս մեղր խորութեամբ խրամ փորուեցաւ Վէթլիանքայի շուրջը. գիւղն ինչպէս որ պէտք էր մաքրուեցաւ, բնակիչները լուացուեցան, նոր զգեստներ տրուեցան իրենց և իրենց հին մուշտակները կրակի նետուեցան. գերեզմանները խնամով ծածկուեցան ծեփուեցան թանձր կարգ մը հող ու կիրով և վերջապէս կրակի մատնուեցան ապականեալ տուները։ Այսպիսով ժանտախտը երեւցած տեղը խղդեցին և չթողուցին որ տարածուէր։

Միւնոյն դէպք պատահեցան 1879էն ի վեր գրեթէ ամեն տարի աստ անդ երեւցած տեղական փոքրիկ համաճարակ հիւանդութեանց նկատմամբ։ Այս վայրկենիս նաև՝ ժանտախտը կը տիրէ Պաղտատի մօտ Պետրա գաւառին մէջ Մէնտէլի ըսուած տեղը, և Միջագետաց մէջ Թափառող վրանաբնակ քանի մը ցեղերուն մէջ։ Մեր շուրջը կը դառնայ միւնոյն շրջանակին մէջ. իրաւ է որ երթալով չնեղնար, բայց կրնայ օրին մէկը այդ շրջանակէն ներս անցնիլ։ Չեմ կարծեր որ Միջին դարուն մէջ պատահածին պէս՝ Եւրոպա համաճարակ հիւանդութեանց սպառնալեաց ենթակայ ըլլայ. ժամանակը փոխուած է, բայց դարձեալ զմեզ աւելի ապահովցնողները Խազախ զինուորաց շղթայներն և զօրավար Լօրիս Մելիքօֆի բռնած կտրուկ ընթացքն են։

Դեղին ջերմը մեզի համար աւելի վախնալու բան մը չէ, թէև դարուս սկիզբէն ի վեր Եւրոպայի մէջ յաճախ յարձակումներ ըրաւ։ 1730էն մինչեւ 1870 առ նուազն 11 անգամ տեսնուեցաւ Սպանիոյ ծովեզերքը, երկու անգամ ի Լիզպոնա, առաջինը 1823ին, երկրորդը 1857ին և այդ անգամուն 10,000 մարդէն աւելի տարաւ։ 1804ին Լիվորնոյի մէջ տիրապետած էր։ Վերջապէս այլ և այլ անգամներ Ֆրանսայի և Անգլիոյ ծովեզերաց վրայ երեւցաւ բայց չկրցաւ տարածուիլ, անշուշտ այդ երկու աշխարհաց բաւական ջերմ չըլլալուն պատճառաւ։ Այլ սակայն պէտք չէ վստահ լինիլ. երբեմն յուլիս և օգոստոս ամիսները այնպիսի տաքութեան աստիճան մը կունենանք որ այրեցեալ գօտիին ներքեւ գտնուող երկիրներէն պակաս չեն մնար։ Եթէ այդ միջոցին Ատլանտեան ծովէն եկող շոգենաւ մը դար Սէն–Նազար խարսխէր որուն մէջ այդ դեղին ջերմով վարակեալք գտնուէին, ինչպէս որ երեք տարի առաջ պատահեցաւ Վիլ դը Բոռէ ըսուած շոգենաւին, և ազատ անցագիր տրուէր իրեն, նոյն օրը Բարիզի երկաթուղիով մեկնող ճամբորդները կրնային հոն տանիլ հիւանդութիւնը, և անկարելի է հաստատել որ անհաւոր կերպիւ չէր ծաւալէր (1)։ Մեզի մնացած պատուհասներէն ամենէն ահաւորը դեղին ջերմն է. 1878ին ի Սենեկալ 4 ամիսէն պակաս ժամանակի մէջ, Եւրոպացի բնակչաց գրեթէ կէսը տարաւ (2)։ Մարդ կը դողայ մտածելով որ եթէ այդ սաստկութեամբ 2 միլիոնէն աւելի բնակիչ ունեցող քաղաքի մը մէջ ծագելու ըլլայ այդ հիւանդութիւնը, ի՛նչ աղետալի հետեւանք կրնայ ունենալ։ Հաւանաբար քանի մ'օր միայն պիտի տեւէր անշուշտ, որովհետեւ այդ սաստիկ տաքութիւններն ալ երկարատեւ չեն Բարիզի մէջ, բայց ո՛րչափներ զոհ պիտի երթային այդ քիչ միջոցին։

Մաղձացաւին գալով, դժբաղդաբար լոկ ենթադրութիւններ ընելու վիճակի մէջ չենք։ Կէս դարու մէջ արդէն հինգ անգամ մեր վրայ բանացաւ և վեցերորդ անգամն է այս։ Առաջին երեք յարձակմունքներուն Ֆրանսայի վրայ՝ իւրաքանչիւրին 100,000 զոհ տարաւ, և հինգը մէկտեղ միջին հաշուով 35,726,904 բնակչաց մէջէն առ նուազն 400,000 հոգի տարաւ ընդ ամենը։ Չենք գիտեր այս վերջինը մեզի քանի՛ պիտի նստի։ Եւրոպայի բնակչաց թիւը, յետին աշխարհահամարներու նայելով, ութ ու կէս անգամ աւելի բազմաթիւ է քան զՖրանսայ (3). հետեւաբար եթէ կորուստները ամէն կողմ գրեթէ հաւասարապէս բաժնուած են, յարձակմունքէն ի վեր մաղձացաւէ պատճառուած մեռելոց թիւը Եւրոպայի մէջ 3,400,000 հոգի եղած է։ Հազար Փրանք գնահատելով այդ էակաց իւրաքանչիւրին տնտեսականօրէն արժէքը, 3 միլեար 400 միլիոնի ահաւոր գումարը կունենանք, առանց հաշուի դնելու դարմանելու համար և ապիկարութեան պատճառաւ եղած ծախքերը որ ըստ ինքեան շատ բան մը չեն՝ հիւանդութիւնը կարճատեւ ըլլալուն։ Արդ ենթադրենք թէ համայն Եւրոպա Ֆրանսայի չափ այդ հիւանդութեան զոհ տուած չըլլայ, ենթադրենք որ (ինչ որ մեր կողմանէ պարզ զիջում մ'է) որ մարդկային կենաց միջին արժէքը մերինին չափ բարձր չըլլայ, և ամեն այդ տեսակ տարբերութիւնները կարճ կապելու համար այդ գումարը լոկ 3 միլեարի իջեցնենք, միթէ այդ մեծաքանակ փրկանաց գնոյն մէջ դար մը ամբողջ Եւրոպայի առողջապահական ծառայութիւնները վարձատրելու, միանգամայն հիւանդութեանց կանխարգել լաւ դրութենէ մը պատճառելիք ամեն տեսակ առեւտրական վնասուց հատուցումն ընելու համար՝ քսան անգամ պէտք եղածը չկա՞յ։

Այդ երեք պատուհասները՝ որոց վրայ խօսեցայ, մեզ ուրիշ կերպով չեն կրնար հասնիլ, բայց եթէ երեք կողմանէ զԵւրոպա շրջապատող ծովերուն վրայէն անցնելով, կամ կէս անապատ երկիրներէն որ արեւելքէն իրեն սահման կը գծեն (4)։ Ծովու կողմանէ կանոնաւոր քառասնօրեայ զգուշարաններ ամեն յարձակմունքէ զմեզ կապահովեն և հարաւային Ռուսիոյ ընդարձակ ամայի դաշտերուն մէջ հիւանդութեանց անցքը կրնան խափանուիլ առողջապահական շղթայից միջոցաւ՝ որոնք այնքան յաջող արդիւնք ունեցան Վէթլիանքայի համաճարակ հիւանդութեանց առջեւ և որ միայն հոն կրնան յաջողիլ։ Թողունք որ աշխարհ ամեն գիտէ թէ այդ կողմէն չէ որ մաղձացաւը այսօր մեզի կ'սպառնայ. շատոնց է որ Կարմիր ծովուն վրայէն ուղղուելով մեզի կուգայ և 16 տարի է այդ անցքին մէջ զայն կասեցուցինք, հաւաքաբար առողջապահական միջոցներ ձեռք առնլով։ Յետոյ, օրին մէկը, այդ միջոցներէն փախուստ տրուեցաւ. Ֆրանսայի կառավարութիւնը այդ անխոհեմութեան դէմ բողոքեց բոլոր զօրութեամբը, չանձնդրացաւ գուշակէ յառաջ գալիք աղետաւոր հետեւանքները։ Իւր ձայնը լսելի չեղաւ և Եգիպտոս այդ ցաւով վարակեցաւ։ Քիչ մը ետքը մաղձացաւէ ախտացեալներ բերող Հնդկաստանէն եկած նաւեր ազատաբար անցան Կարմիր ծովէն, Սուէզի ջրանցքէն և իրենց դիակները ցանեցին Միջերկրականին մէջ. վերջապէս մաղձացաւը ցամաքը հասաւ, Թուլոնի մէջ երեւցաւ և ահա ամբողջ Եւրոպա շրջան կընէ։ Ոչ ոք կը մտածէ ընդդէմ տրտնջանել, սակայն պէտք է որ այդ խիստ դասը մեզի օգտաւէտ ըլլայ։

Վերջապէս ժանտաբեր հիւանդութիւնները այն դասէն են՝ որոնցմէ Եւրոպա կրնայ և պէտք է զինքը պահպանել։ Ստացած տեղեկութիւններովը, առ ձեռն պատրաստ միջոցներովը պէտք չէ թողու որ նմանօրինակ պատուհասներ զինքը գրաւեն անսահման կերպիւ։ Մաղձացաւը արդէն իրեն 3 միլիարի նստաւ, հաշուի չդնելով պատճառած ցաւերը, թափել տուած արցունքները, և իրմէ ծագած դրամական աղէտները։ Նորանոր աղետից առջեւը առնելու համար, լրջաբար պէտք է վերստին ձեռք առնուլ առողջապահական միջոցները՝ որոց փորձը առած եմք, և որոնց ազդեցութիւնը ամեն մարդ կը խոստովանի, բաց ի անոնցմէ որ շահ ունին զայն ժխտելու։ Անոնք որ այս ապահովութեանց բարձումը կը պահանջեն, կամ կը ջանան փախուստ տալ, հասարակաց առողջութեան օգուտը կը զոհեն առեւտրական շահուն, և պէտք չէ ներուի որ մաղձացաւը՝ շղթայազերծ՝ Եւրոպայի վրայ յարձակի քանի մը վաճառականներ գոհացնելու համար։

Քառասնօրեայ զգուշարանաց խնդիրը հոս չեմ ուզեր յարուցանել, ինչ որ այլուր պիտի յուզուի. գիտեմ որ դոցա դրութեան մէջ ներմուծելի բարեփոխութիւնք կան։ Ուսումնասիրելու նիւթ մ'է, և այս վայրկեանիս կրած մեր տխուր փորձառութիւնը նոյն իսկ մեր վրայ այդ պարտք կը դնէ. պէտք է որ եւրոպական ազգք և ազինք Միջերկրեայ առողջապահական օրէնսգիրք մը շինելու համար զիրար հասկնան՝ այսօրուան մեր ունեցած տեղեկութեանց վրայ հիմնուած, Միջին դարուն մեզի կտակած սնոտի գործադրութեանց ձեւերէն զերծ, սակայն ազգաց կենսական շահուն պահանջած ամեն ապահովութիւնները պահպանելով։ Այդ առողջապահական օրէնսգիրքը՝ ամեն քաղաքակիրթ ժողովրդոց հաւաքաբար երկասիրութիւն և հասարակաց օրէնք պիտի ըլլայ և վերջ պիտի տայ այսօրուան տիրող խառնաշփոթութեանց՝ միջոցներու միակերպութիւնը ապահովելով, միանգամայն և խղճի մտօք գործադրութիւնը։

Եւրոպա այս զգուշութիւնները չի կրնար ձեռքէ թողուլ և այդ թումբերը տապալել՝ քանի որ այն պատուհասները որ իրեն կը սպառնան՝ կը շարունակեն պահել իրենց գործունէութիւնը իրենց բնագաւառին մէջ, ինչպէս և իրենց ծաւալական զօրութիւնը, որով հետեւաբար կը վախցուի թէ երկարատեւ ըլլան։ Եթէ ժանտախտը անհետանալու վրայ է, ընդհակառակն դեղին ջերմը և մաղձացաւը շատ ընդարձակած են իրենց տիրապետութիւնը։ Ամենայն ազատութեամբ անոր մէջ կը շրջին ի շնորհս իրենց գտած դիւրութեանց, բայց պէտք է յուսալ որ միշտ այս ձեւով չպիտի շարունակէ. այն երկիրներ ուր ներմուծութեամբ կը տիրեն վերջապէս, իրենց նաւահանգիստները դոցա առջեւը փակելու որոշում պիտի ընեն, և գալով աղոնց նախնական վառարաններուն՝ իրաւունք ունինք համարելու որ օր մը պիտի սրբուին։ Այդ երկիրները որոնց համար բնութիւնը այնչափ բարիք պարգեւած է, մարդիկ ալ վերջապէս բան մը պիտի ընեն։ Երբ մէկը կը ճանչնայ Մեքսիկօն, Սպանիացւոց Անդիլեան կղզիները, Պրէզիլը և ուրիշ երկիրներ ուր կը յաճախէ դեղին ջերմը, չի զարմանար որ այդ տեղուանքը մասնաւորապէս կը սիրէ օթագայել։ Հասարակաց առողջապահութեան ամենէն տարրական պատուիրանաց մոռացութիւնը՝ անկարելի է աւելի անդին տանիլ։ Բժշկաց ամենէն բացայայտ բողոքները անզօր են բոլորովին կառավարութեանց և ժողովրդոց անհոգութեան առջեւ. բայց վերջապէս ուշ կամ կանուխ իրենց դասը պիտի վաստակին և դեղին ջերմն ալ ժանտամահին պէս օրէ օր նուազման վիճակի մէջ պիտի մտնայ։ Ո՛ւր էր թէ միւսին պէս երկու դար ժամանակ չանցնէր այդ վախճանին հասնելու։

Իսկ մաղձացաւին նուաճելը աւելի ճշմարտանման կերեւի. այդ մասին անցեալը ապագային երաշխաւոր է։ Ռաճաններու այսինքն Հնդկաց թագաւորներու, նոյն իսկ Մողոլաց և Մահրաթայ տիրապետութեան օրով, Հնդկաստան ծաղկած և լաւ մշակուած էր. երկրին մեծագոյն մասը կազմող գետոց տիղ և աղտէն ձեւացեալ դաշտերը լաւ մատակարարուած ջուրց ընթացիւք և խնամօք պահպանուած ջրանցքներով ոռոգուած էին։ Լեռները ծածկող լայնատարած անտառներով՝ ողողմանց դէմ պաշտպանուած էին, և եթէ մաղձացաւը կը գտնուէր՝ լոկ համաճարակ հիւանդութեանց տեղի կուտար, և իւր սկզբնական վառարաններուն մէջ պարփակուած էր։ Հոս ժամանակը չէ պատմելու ի՛նչպէս իրաց այս ընթացքը փակուեցաւ, ի՛նչպէս այդ դժբաղդ երկիրը ԺԸ. դարու պատերազմներով կեղեքեալ աւերեցաւ յաղթողին ձեռքով, ի՛նչպէս իւր ամեն տեսակ բերքերուն յարատեւ արտածութիւնը՝ երկիրը անբեր ըրաւ, ինչպէս գամ քան զգամ հարկաց ծանրութիւնը վերջապէս հասոյթից կէսին քանակութեանը հասաւ, և 1857էն մինչեւ 825 միլիոնի ահաւոր գումարին բարձրացաւ՝ վհատեցուց մշակողները և իրենց զօրութիւնը ջլատեց. ստոյգը այն է որ երկիրը մշակուած չէ ինչպէս որ էր ժամանակ մը, ջրանցքները նոյնպէս պահպանուած չեն, բարձունք տակաւ առ տակաւ անտառներէ թափուր եղած են, վասն զի ինչպէս որ Տօքթ. Ժօզէֆ կը յիշէր Ամսդերտամի ընդհանուր ժողովին մէջ, նկատողութենէ դուրս ձգած էին Հնդկաստանցոց հին պատուէրը որ ամեն մարդու վրայ պարտք կը դնէ գոնէ մէկ ծառ մը տնկել իւր կենդանութեան օրովը. հետեւաբար անձրեւները աւելի հազուադէպ եղան. հողը ցամաք, աւազուտ, ամայի և տապալէզ. երկրին վատառողջութիւնը աւելցաւ և մաղձացաւը անսովոր համեմատութիւններ ըստացաւ. այն ժամանակն է որ չեղաւ յԵւրոպա։ Այսօր քանի որ Հնդկաց ժողովուրդք աւելի քաղցր վարչութեան մը ենթարկեալ են, պէտք է յուսալ որ լաւագոյն օրեր պիտի տեսնեն, երկրին արգասաբերութիւնը պիտի վերածնանի, անտառները վերստին սաղարթագեղ պիտի զարդարին, գետերը իրենց դաշտերուն մէջ պիտի վերադառնան և մաղձացաւն ալ իւր բոյնը։ Պէտք չէ զմեզ խաբել որ այս ամենը մէկ օրուան մէջ պիտի ըլլայ։ Բայց սպասելով որ ժամանակը իւր գործը կատարէ, կայ մէկ միջոց մը զոր եւրոպական տէրութիւնք անմիջապէս կրնան ձեռք առնուլ և գործադրել տալ, և որն որ կրնայ առաջքն առնուլ շատ մը համաճարակ հիւանդութեանց, այն է Հիւրտվարի Ջակէնաթի կատոնաց այդ մեծ ուխտագնացութիւնները վերջացնել, ուր հարիւր հազարներով Հնդիկք յախուռն կը դիմեն, ուսկից ընդհանրապէս մաղձացաւը ծագում կառնու։ Նոյնպէս ալ միանգամ ընդ միշտ պէտք է վերջ տալ նմանօրինակ ուխտագնացութեանց որք ամեն տարի Եւրոպայի նորանոր յարձակում մը կըսպառնան։

ԺԻՒԼ ՌՕՇԱՌ

---

(1) Բէօր, Ֆէէմ Ժոռ, Թոյէրս։

(1) Վիլ դը Բոռէ շոգենաւը 1881 յունիս 4ին Սէն–Նազար հասաւ. մէջը հինգ հոգի կային այդ հիւանդութենէն ախտացեալ զորոնք արդելարանը հանեց և որոնցմէ չորսը մեռան։

(2) 1878 յուլիսէն մինչև հոկտեմբեր 580 հոգիէն 250 Եւրոպացի մեռան դեղին ջերմէն։

(3) Ըստ վերջին տարեցոյցի Պիւռօ տը Լօնժիդիւտի, 327,000,000 է Եւրոպայի բնակչաց թիւը և 37,672,048՝ Ֆրանսայի բնակչաց թիւը։

(4) Քանի մի տարիէն այդ կղզիացեալ դիրքը պիտի վերջանայ։ Ժանտախտին տիրած երկիրները իրարու պիտի հաղորդակցին և երկաթուղեօք Եւրոպայի պիտի կցին։ Արդէն Ռուսիա իրենները շատոնց. Պարսկաստան քիչ ատենէն հաղորդակցութեան պիտի մտնէ անոր հետ և Պաղտատ ալ Օսմանեան կայսրութեան հետ։ Երբ այս հաղորդակցութիւնք հաստատուին, առողջապահական միջոցներ շատ դժուարաւ պիտի կարենան գործադրուիլ։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	1,852,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ	274,155	» »

LONDON AND LANCASHIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի փոխադաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ՐԱՈՒԹ
Ղալաթիա, Հալաճեան խան 16—17
ՓՈԽ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կամուրջի գլուխ, Եէնի-ճամի 32

ԼԷԳԱՒՁԻ ԱՍԱՐ
ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՐՈՒԱԾՔ
Գրեց և Հաւաքեց
Մինաս Աբգէնեան

Բարոյական, Նկարագրական, Գիտական և Պատմական հատուածներ, Առակներ, Զուարճալիք, Հանելուկներ, այլ և այլ Մուրհակներ, Պայմանագրեր, Նամակներ և Ալերսագրեր։

Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց և Պահճէ-Գաբու Ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներու քով։ Գին 100 փարայ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՔԻՐԷՃ-ԴԱԲՈՒ, թիւ 3 վաճառատան մէջ մեծ և փոքր քանակութեամբ կը վաճառուին հետեւեալները։
Համբաձուխ, ՆԻՒԲԱԼ և ՔԱՐՏԻՖ.
Զուլէյի երկաթ, ՔԱԼՏԷՐ — թիւ 1.
Համբաձուխ, ՔՕՔ.
Ցոկոն ադիւս, ՔՕՎԼԷՆ.
Բոլոր այս ապրանքներն ընտիր տեսակէ են և ԽԻՍՏ ԱԺԱՆԳԻՆԵՐՈՎ կրվաճառուին։

ԱԶԴ

Քոնսոլիտէի քանի մը կտրոններու վճարման մասին տարակոյսներ ծագած լինելով, Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչական խորհուրդը պարտանէին կը համարի ծանուցանել թէ հետագայ թուանշանները կրող բաժնեթուղթերը վերաբերութիւն չունին Քոնսոլիտէի պատկանող բաժնեթղթոց հետ, որոց տոկոսները և գլխավճարները իրեն կը վերաբերին 1881 դեկտեմբեր 8/20 ի Կայսերական Իրատէով։

Այդ բաժնեթուղթերն են.			ոսկէ
611756	էն	685864	100
749233	»	751364	100
756365	»	775364	50
793439	»	800674	10
812111	»	814309	10

Կ. Պոլիս, 29 օգոստ. 1884

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

է Թոնտիլ ֆուլոյ, ալէքսանտր սօթ, թիւ 70

Այս վաճառատունն՝ որ մէկ տարիէ աւելի ժամանակէ հետէ իր յաճախորդները գոհացնելու ջանք չէ խնայած, կը ծանուցանէ թէ Չինաստանի և Ճաւայի բերքերէն այս անգամ զանազան տեսակ ընտիր թէյեր (չայ) բերել տուած է յատկապէս, եւ կը խնդրէ սիրելի ազգայիններէ, մանաւանդ գաւառացի Հայ տէր-տիկիններէ որպէս զի հաճին գէթ միանգամ ի մօտոյ տեսնել իր ապրանքներն և փորձել թէ՛ տեսակաց լաւութիւնը, եւ թէ՛ գիներու աժանութիւնը։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Մէս ֆապրիգայի Հիւմայունը իչին չուրուֆը մուգարրերէ վէ Նիւմունէլի մուխթասխէյէսինէ թէսլիմըն խիտավէնտիկեար վիլայէթի ճէլիլէսինէ Պրուսատա մէյտընի մինագասայա գօնըլան ճէմիտ դըյէ եուզ պին վէ աթիդ դըյէ հիսապընճա եէթմիշ սէքիզ պին դըյէ վիլայէթը մուշարիլէյհա եափաղըըընըն պէհէր դըյէի ճէմիտի օն ղուրուշա թալէպի էօհտէսինտէ օլունմ, էյլուլը րումինին եիրմի եէտինճի բէնշէմպէհ կիւնինէ դաաար պէհէր կիւն մինագասար պիլ իճրա մէգրիր կիւնտէ գարարը գաթիւի վէրիլէճէկինտէն, իթա իմմէկէ թալիպ օլանլէրին վէ եիրմի աօգուզընճը ճումաա էրթէսի կիւնիւ եւուզտէ պէշ թէնզիլինէ րաղիպ պուլունանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 էյլուլ 300

3—3

VICHY

ՎԻՇԻ

Վարչութիւն, Փարիզ 8 Պուլվար

Մոնմարթր.

GRANDE GRILE.— Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խցումն, Ներքին գործարանաց խցումնք, մաղձային քար լեղին։

HOPITAL.— Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CÉLESTINS.— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), ալբումինուրիա (Ալպիւմինիւրի)։

HAUTERIVE.— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, [illegible]

[illegible]

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԸԼԻԷՆՍ

Մովային ապահովագրութիւն։ — Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիթալ, Նօրկիատիս խան, Պահչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիատի խան թիւ 15։

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Միթիլէն, որ Սեպտեմբեր 10ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 27ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէօզ, որ սեպտեմբեր 3ին երեքշաբթի օր երեկոյեան ժամ 4ին պիտի մեկնի։

Ուղեւորաց և ապրանքներու

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԻ ԲՐԱՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, թիւ 141

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն շաբաթ կը բանին Լիվրբուլի և Միջերկրականի միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նամթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Գաթալոնիա	3,800	Բարթիա	3,200
Գալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Գրիմթիլ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Բոլոր շոգենաւն Նաւապետ Ճ. Ֆէրկիւսըն Լիվրբուլէն աստ հասաւ և իր բեռը պարպելէ յետոյ վերստին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոննոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ագամէմնոն	1760
Թիպս	3250	Լոդիա	800
Մակտոլոս	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէսիլ	700

Ֆէրոս շոգենաւը, Նաւապետ Գուրըր, սեպտեմբեր 26ին Բօմպէյէն աստ պիտի վերադառնայ և հետեւեալ օրը՝ 27ին՝ Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Բէրա շոգենաւը, Նաւապետ Ֆօրէսթըր, հոկտեմբեր 7ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք ընդարձակ յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌՈՒԻԹԸԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի միջև կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Գրէօ
Արարատ	2,500	Րոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռեկրօ
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բումելիա	2,800	Ֆոթըրճիլ

Այա Սոֆիա շոգենաւը Լիվրբուլէն աստ ելաւ։

Ընկերութեան օրինաւոր գներով ամեն տեսակ ապրանք կը ընդունի Լիվրբուլի, Ալեքսանդրիոյ [illegible]

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԵԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլի և Արեւելից միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլուղեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իտդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեպպիան	2200
Քասմէլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպոն	800
Տուրդ	700	Օքարթօ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լիկուրեան շոգենաւը Նաւապետ Մաքնատ, ընդհանուր վաճառքով դէպի ամսոյս 29ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաշման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռեկդօլ և ընկ.

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէքսանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քինդօ	2,800
Տրաքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆլորօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաբֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտնօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Համլօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճէսօ	2,300	Քասնդօ	3,600
Քէլօօ	2,000	Նէտօօ	3,600
Քօֆիօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Տրաւօ շոգենաւը, նաւապետ Տօնկլաս, Անգլիայէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով, և իր բեռը պարպելէ յետոյ Օտեսա պիտի ուղեւորի։

Կօրէջիօ շոգենաւը ամսոյս 25 ին Անգլիայէն մեկնեցաւ Զմիւռնիա և Կ. Պոլիս երթալու համար և հոկտեմբեր 12 ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

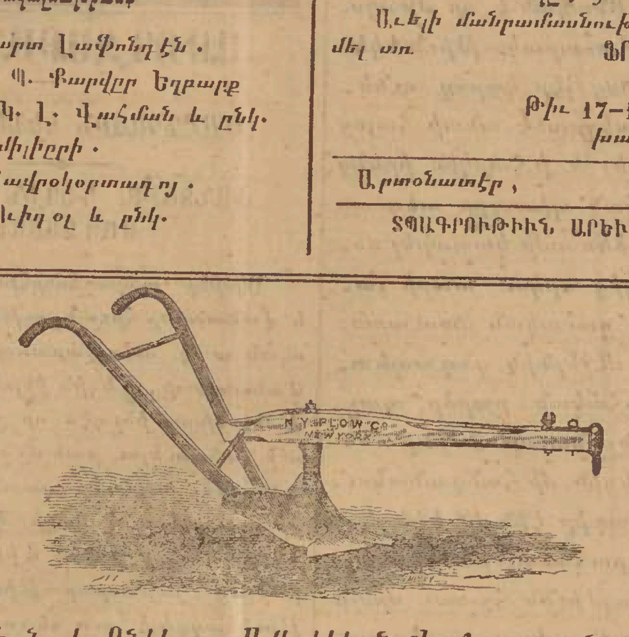
N.Y. PLOW Co. NEW YORK

Ս. . Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան Վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայի Երկրագործական գործիքներ։ Զանազան տեսակ Արօրներ, Մարացորեն վար տուող գործիք, մեծ և փոքր։ Ցորեն մաղելու գործիք մեծ և փոքր։ Գէճէ ու խոտ ջարդող գործիք։ Զանազան գործիքներ բանեցնելու համար ձիով դարձող մեքենայ։ Պարտէզի գործիքներ։ Հրդեհի փոքր ջրհան և այլ զանազան Ամերիկայի ջրհաններ։ Այլ և այլ պտղոց ջուրերը հանելու գործիք։ Ջիերու և արջառաց կերը մանրելու աղօրիք, ևայլն, ևայլն։

Ամերիկեան Վաճառատուն ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

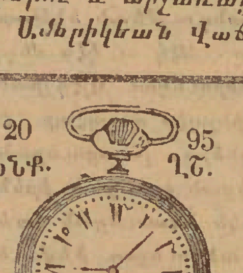

ԺԱՄԱԳՈՐԾ

Գ. Ե. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ

ՄԱՀՄՈՒՏ-ՓԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽ ԹԻՒ 244

20
ՖՐՔ.
95
ՂՐՇ.

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ Հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ այս անգամ Բարիզու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է Նշանակեալ գնով Նմանը ցարդ չտեսնուած կոթէն լարուող և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ որոց 20 տարի կանոնաւոր բանիլն կերաշխաւորէ, եթէ տարին անգամ մը միայն բացուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		2,500,000
Վճարեալ »	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	
		1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի և Էպըրտինի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ »	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300	
		2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572	
		771,778

Ստորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բաժնորդներու ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի փոխադաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

[illegible]

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակալ [illegible]

[illegible] Ց. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԸՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 31

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւաց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. — Թ.

)12 Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 32
)12 35 Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
)1 Ր. և Ա. Գավագ Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 17
)1 50 Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
)2 Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Ստէնիա Միրկեօն Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք պիտի հանդիպի) 20
)2 35 Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ) 28
3 15 Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Քիրէճպուրնու Թարապիա Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտգիւղէն մեկնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 32
)4 Ր. և Ա. Գավագ Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 34
5 15 Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկեօն Ր. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ։ 23
6 15 Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշաբահճէ Ենիքէօյ Միրկեօն Գանլըճա Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իւսկիւտար 25
8 15 Ա. և Ր. Գավագ Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Ստէնիա պիտի հանդիպի) 20
10 — Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկեօն Ր. Հիսար Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 28

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւաց ժամերը

)11 30 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 22
)12 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 28
)12 30 Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 25
)1 10 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ 21
)1 55 Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 1
)2 25 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ 19
)3 10 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 17
4 15 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ 19
10 50 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 19
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 25

Ասիական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւաց ժամերը

)11 45 Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ 21
)12 15 Պէյգօզ Բաշաբահճէ Ր. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
)12 50 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք 34
)2 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք 23
)2 15 Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշաբահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլի նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար) 18
)3 15 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն) 1
4 15 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ 18
)4 Պէօյիւքտէրէ Պէյգօզ Բաշաբահճէ Ր. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք։ 21
8 45 Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշաբահճէ Գանլըճա Ր. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չենկելքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ր. Բաշամահալլէ) 22
10 25 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ր. Հիսար Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ 32
)1 45 Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճա Միրկեօն Ենիքէօյ Բաշաբահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ 25
)2 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ Ր. Գավագ 34
3 30 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճըքէօյ Ստէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ 23
5 — Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճըքէօյ Էմիրկեան Ստէնիա Ենիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավագներ 20
6 45 Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ր. Հիսար Գանլըճա Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ 22
8 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու 28
9 45 Ր. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկեօն Ստէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ 32
10 30 Ր. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկեօն Ստէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ 17
11 10 Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ 20
11 30 Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկեօն Ստէնիա Ենիքէօյ 19

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

)12 40 Ուղղակի Պէպէք 21
)1 25 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ 1
)1 55 Ուղղակի Պէպէք 19
)2 40 Ուղղակի Պէպէք 17
3 40 Ուղղակի Պէպէք 19
9 50 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 25 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք 25
11 5 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
11 45 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք 28
12 — Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ 25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

)12 20 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյգօզ Ենիքէօյ 22
)1 25 Ուղղակի Գանտիլլի 23
)1 15 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Ենիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ) 28
)2 40 Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ) 1
)2 15 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշաբահճէ Պէյգօզ Պէօյիւքտէրէ (ուրբաթ օրերը Ր. Բաշամահալլէ) 21
3 45 Ուղղակի Գանտիլլի 18
9 25 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Րիֆաթփաշա Բաշաբահճէ Պէյգօզ Թարապիա Մէզարպուրնու Գավագներ 18
10 40 Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլիի Ր. Հիսար (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 34
11 10 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ր. Բաշամահալլէ Բաշաբահճէսի Պէյգօզ 23
11 40 Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Վանիքէօյ 22

Ամեն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 4ին մեկնելով Իւսկիւտար Գուզկունճ. Պէյլէրպէյ Չենկելքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ր. Բաշամահալլէ Բաշաբահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ պիտի հանդիպի և անտի ժամը 5.45ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ։ Ամեն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.15ին շոգենաւ մը Ենիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկեօն Ր. Հիսար Արնաւուտքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ և Պէշիքթաշ հանդիպելով։

) Այս նշանը կրող շոգենաւք Սեպտեմբեր 15էն սկսեալ մէկ քառորդ վերջ պիտի մեկնին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻՒՏԱՐ	
	6 15		7 —
	7 —		8 15
12 15	8 10 Պէշիք	12	9 — Պէշիք
1 —	9 —	12 45	9 35
1 30	9 35 Պէշիք	1 20	10 5 Պէշիք
2 —	9 55	1 50	
2 30	10 25	2 20	10 35
3 —	10 50	2 50	
3 30	11 15	3 20	11 —
4 15	11 40	3 55 Պէշիք	11 25
4 45 Պէշիք		4 30	11 50
5 30	12 5	5 15	
		6 Պէշիք	12 5 Գզլճ*

(* Այս շոգենաւն [illegible])

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 Հարէմէն Սալաճագ
11 Հարէմէն »
3 15 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 15 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 45 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ

ԿԱՌԱՎԱՐՉ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 [illegible]
4 — [illegible]
10 — [illegible]
4 15 [illegible]
5 30 [illegible]
10 45 [illegible]
11 45 [illegible]